

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 30 maja 2007 r.

w sprawie wprowadzenia programów zwalczania enzootycznej białaczki bydła, gruźlicy bydła, brucelozy u bydła, wścieklizny, gąbczastej encefalopatii bydła oraz programu zwalczania i kontroli zakażeń wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków d. pomoru drobiu u drobiu i ptaków dzikich

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej program:

- 1) zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Enzootic bovine leucosis — EBL), który jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia;
- 2) zwalczania gruźlicy bydła (Bovine tuberculosis), który jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia;
- 3) zwalczania brucelozy u bydła (*B. abortus*), który jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia;

4) zwalczania wścieklizny (Rabies), który jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia;

5) zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy — BSE), który jest określony w załączniku nr 5 do rozporządzenia;

6) zwalczania i kontroli zakażeń wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków d. pomoru drobiu u drobiu i ptaków dzikich (Highly pathogenic avian influenza — HPAI), który jest określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 23, poz. 188 i Nr 33, poz. 289 oraz z 2006 r. Nr 17, poz. 127, Nr 144, poz. 1045 i Nr 249, poz. 1830.

Prezes Rady Ministrów: *J. Kaczyński*

Załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów
z dnia 30 maja 2007 r. (poz. 714)

Załącznik nr 1

**PROGRAM ZWALCZANIA ENZOOTYCZNEJ BIAŁACZKI BYDŁA
(ENZOOTIC BOVINE LEUCOSIS — EBL)**

1. Identyfikacja programu

Państwo Członkowskie: **Rzeczpospolita Polska**
Choroba: **Enzootyczna białaczka
bydła**

Rok wdrożenia: **2007**
Data wystania
do Komisji Europejskiej: **31 maja 2006 r.**

**2. Dane historyczne dotyczące sytuacji
epizootycznej w zakresie enzootycznej
białaczki bydła**

Zwalczanie enzootycznej białaczki bydła jest prowadzone w Rzeczypospolitej Polskiej od 1979 r. Pierwotnie zwalczanie enzootycznej białaczki bydła prowadzono na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 77, poz. 673, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 28 marca 1979 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 8, poz. 51), na podstawie którego w § 1 włączono enzootyczną białaczkę bydła do chorób podlegających zwalczaniu, a jej postać guzową do zaraźliwych chorób zwierzęcych podlegających obowiązkowi zgłaszania zgodnie z art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych. Zgodnie z przepisami powyższego rozporządzenia zwierzę, u którego podejrzewano białaczkę guzową, powinno być zabite po uprzednim odosobnieniu i oznakowaniu przez wycięcie trójkątnego otworu w lewej małżowinie usznej, a jego zwłoki poddane badaniu histopatologicznemu w kierunku enzootycznej białaczki bydła. Jeżeli badanie potwierdziło wystąpienie tej choroby, wojewoda wydawał decyzję o uznaniu gospodarstwa za zapowietrzone enzootyczną białaczką bydła.

W decyzji tej wojewoda mógł nakazać:

- 1) poddanie zwierząt okresowym badaniom w kierunku enzootycznej białaczki bydła;
- 2) odosobnienie lub zabicie zwierząt, u których stwierdzono tę chorobę;
- 3) oczyszczenie i odkażenie pomieszczeń dla zwierząt albo zakazać wyprowadzania bydła z gospodarstwa, z wyjątkiem zwierząt przeznaczonych do uboju lub kierowanych do izolacji.

Za bydło zabite przysługiwało odszkodowanie w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia.

Jednocześnie, zgodnie z § 3 powyższego rozporządzenia, gospodarstwo uznawane było za wolne od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:

- 1) prowadzone były systematyczne badania laboratoryjne, na podstawie których nie wykryto choroby w okresie ostatnich dwóch lat, lub
- 2) nie wykryto postaci guzowej enzootycznej białaczki bydła w okresie ostatnich pięciu lat, a ponadto:
- 3) w razie uprzedniego uznania gospodarstwa za zapowietrzone, jeżeli zostały spełnione nakazy i zakazy określone w decyzji wojewody, a zwierzęta nowo wprowadzone do gospodarstwa pochodziły z gospodarstw uznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła.

Obszar województwa był uznawany za wolny od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:

- 1) w okresie ostatnich 5 lat w pogłowie bydła wykryto nie więcej niż 0,03 promile zwierząt dotkniętych białaczką guzową;
- 2) usuwane były wszystkie zwierzęta, u których stwierdzono enzootyczną białaczkę bydła w wyniku powszechnych okresowych badań laboratoryjnych;
- 3) zwierzęta wprowadzane na teren województwa pochodziły z gospodarstw uznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła.

Uznanie gospodarstwa lub obszaru województwa za wolne od tej choroby stwierdzał, zgodnie z powyższym rozporządzeniem, wojewódzki zakład weterynarii. Wojewoda mógł zarządzić badanie bydła w kierunku enzootycznej białaczki bydła oraz rejestrację zwierząt dotkniętych tą chorobą na obszarze województwa, określonych gmin lub gospodarstw oraz wprowadzić ograniczenie lub całkowity zakaz wwozu, wywozu, rozprowadzania bydła do chowu i hodowli oraz do innych celów z obszarów lub gospodarstw nieuznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła. Wojewodowie korzystali z tych możliwości prawnych, jednakże niewystarczające środki budżetowe przeznaczone na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt nie pozwalały na zwalczanie tej choroby na terytorium państwa.

Od 1989 r., tj. od wejścia w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 3 października 1989 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 57, poz. 341), na podstawie którego do zaraźliwych chorób zwierzęcych podlegających obowiązkowi zgłaszania oraz zwalczania włączono enzootyczną białaczkę bydła, rozpoczęto bardziej intensywne działania mające na celu zwalczanie tej choroby. Przepisy prawa pozwalały w tym czasie na wprowadzenie dodatkowych środków

zwalczania, gdyż w razie podejrzenia lub stwierdzenia enzootycznej białaczki bydła mogły zostać zastosowane następujące środki:

- 1) odosobnienie, obserwowanie, rejestrowanie i znakowanie zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła;
- 2) uznanie gospodarstwa lub jego części za zamknięte dla wyprowadzania i wprowadzania do niego zwierząt chorych, podejrzanych o chorobę bądź wrażliwych na nią oraz określenie sposobu zużycia surowców ze zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła;
- 3) zakaz obrotu bydłem dotkniętym enzootyczną białaczką bydła lub podejrzany o tę chorobę w celach chowu lub hodowli;
- 4) badanie przez lekarza weterynarii zwierząt podejrzanych o enzootyczną białaczkę bydła i wrażliwych na nią oraz wykonywanie sekcji zwłok zwierząt zabitych i padłych;
- 5) pobieranie próbek części narządów i krwi zwierząt w celach rozpoznawczych;
- 6) zabijanie zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła, gdy można przypuszczać, że tylko w ten sposób zostanie opanowane rozprzestrzenianie się choroby;
- 7) oczyszczanie i odkażanie pomieszczeń, w których przebywały zwierzęta dotknięte enzootyczną białaczką bydła;
- 8) ogłaszanie informacji o wybuchu i wygaśnięciu białaczki.

Za bydło zabite w wyniku decyzji terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw weterynarii stopnia wojewódzkiego posiadaczowi przysługiwało odszkodowanie w wysokości wartości szacunkowej zwierzęcia, pomniejszone o wartość sprzedanego mięsa.

Enzootyczną białaczkę bydła uznawano za wygasłą i następowało uchylenie zastosowanych wymienionych powyżej restrykcji, gdy w gospodarstwie lub jego części:

- 1) nie wykryto tej choroby w okresie ostatnich 2 lat;
- 2) uzyskano dwukrotny ujemny wynik badania serologicznego w kierunku enzootycznej białaczki bydła, którym objęto całe pogłowie bydła powyżej 2. roku życia, i badania wykonano w okresie ostatnich 12 miesięcy, a przerwa między badaniami nie była mniejsza niż 4 miesiące;
- 3) wprowadzane bydło pochodziło z gospodarstw, w których nie stwierdzono enzootycznej białaczki bydła, a zwierzęta powyżej 2. roku życia uzyskały ujemny wynik badania serologicznego.

Dany obszar administracyjny państwa uznawano za wolny od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:

- 1) równocześnie w 99,9 % gospodarstw nie stwierdzono enzootycznej białaczki bydła;

- 2) usunięto wszystkie zwierzęta, u których stwierdzono tę chorobę.

Od grudnia 1997 r., to jest od wejścia w życie ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z późn. zm.), prowadzono zwalczanie enzootycznej białaczki bydła zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 3 października 1989 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła, które w tym czasie nadal obowiązywało.

Do 1998 r. w Polsce obowiązywał podział administracyjny na 49 województw. W tym okresie wiele województw uzyskało status wolnych od enzootycznej białaczki bydła na podstawie wydanych przez wojewodów rozporządzeń o uzyskaniu statusu wolnego od tej choroby.

Od dnia 1 stycznia 1999 r., w wyniku reformy państwa i powstania nowych województw i powiatów, dokonano zmian w podziale administracyjnym i z tego względu obszar niektórych byłych rejonów objętych zwalczaniem enzootycznej białaczki bydła rozdzielono pomiędzy nowo powstałe powiaty i województwa. Zmiana podziału administracyjnego państwa spowodowała sytuację, że w wielu obecnie istniejących województwach i powiatach doszło do zmiany odsetka stad wolnych i nie można go określić jako większy niż 99,98 %.

W 1999 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 października 1999 r. w sprawie określenia rodzaju prób, zakresu badań i sposobu prowadzenia dokumentacji przy badaniach kontrolnych występowania zakażeń zwierząt oraz pozostałości chemicznych, biologicznych, leków i skażeń promieniotwórczych w tkankach zwierzęcego i niejadalnych surowcach zwierzęcych (Dz. U. Nr 93, poz. 1080, z późn. zm.), które precyzowało sposób postępowania przy zwalczaniu enzootycznej białaczki bydła, a w szczególności sposób prowadzenia badań kontrolnych w kierunku tej choroby. Zasady te były zgodne z przepisami prawa wspólnotowego.

Jednakże należy stwierdzić, że do dnia 1 maja 2004 r. gospodarstwa były traktowane jako pojedyncze jednostki epizootyczne, zatem nie prowadzono monitoringu w odniesieniu do stad, tylko w odniesieniu do gospodarstw na danym obszarze. W zależności od sytuacji epizootycznej powiatów zwierzęta do badania typowano w taki sposób, aby:

- 1) na terenie powiatu, gdzie poziom zakażonych zwierząt nie przekraczał 99,8 %, zbadać 1/3 pogłowia w gospodarstwach, przy czym powiaty dzielono na mniejsze jednostki — gminy;
- 2) typowanie w przybliżeniu odpowiadało około 1/3 liczebności pogłowia na danym obszarze.

W związku z powyższym na obszarach, które otrzymały status wolnych od enzootycznej białaczki bydła, prowadzono badania kontrolne zgodnie z przedstawionymi wyżej założeniami, a w gospodarstwach, w których wystąpiło podejrzenie enzootycznej białaczki bydła lub stwierdzono wystąpienie tej choroby, prowadzono zwalczanie enzootycznej białaczki bydła. Jednakże ze względu na zbyt małą ilość środków budżetowych, przeznaczonych w szczególności na wykup bydła z dodatnim wynikiem badań w kierunku enzootycznej białaczki bydła, Inspekcja Weterynaryjna nie mogła we właściwy sposób zwalczać tej choroby.

Po dniu 1 maja 2004 r. w stadach uznanych wcześniej za wolne od enzootycznej białaczki bydła nadal są prowadzone badania kontrolne oraz zwalczanie choroby w stadach uznanych za zakażone, ze szczególnym naciskiem na wykupienie wszystkich sztuk bydła z dodatnimi wynikami w kierunku enzootycznej białaczki bydła.

Enzootyczną białaczkę bydła zwalcza się na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 30, poz. 260).

Badania kontrolne w kierunku enzootycznej białaczki bydła prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813 oraz z 2006 r. Nr 44, poz. 315). Od tego czasu rozpoczęto prowadzenie badań monitoringowych w kierunku enzootycznej białaczki bydła w stadach.

Liczbę badań w kierunku enzootycznej białaczki bydła wraz z liczbą dodatnich wyników w latach 1999—2004 ilustrują tabele 1—3.

Tabela 1

Województwo	1999 r.			2000 r.		
	liczba zbadanych sztuk bydła	liczba sztuk bydła z dodatnim wynikiem badania	%	liczba zbadanych sztuk bydła	liczba sztuk bydła z dodatnim wynikiem badania	%
dolnośląskie	83987	1629	1,94	66356	1158	1,75
kujawsko- -pomorskie	111259	1984	1,78	128413	3836	2,99
lubelskie	56282	245	0,44	96069	134	0,14
lubuskie	71276	1313	1,84	63156	1731	2,74
łódzkie	116678	373	0,32	102254	370	0,36
małopolskie	53870	87	0,16	62332	169	0,27
mazowieckie	171551	866	0,5	255690	1797	0,7
opolskie	55430	920	1,66	68856	1346	1,95
podkarpackie	58494	137	0,23	38783	115	0,3
podlaskie	128242	559	0,44	137616	648	0,47
pomorskie	82772	1837	2,22	114984	2775	2,41
śląskie	41190	606	1,47	54098	511	0,94
świętokrzyskie	40076	59	0,15	41711	56	0,13
warmińsko- -mazurskie	92970	1351	1,45	111019	1769	1,59
wielkopolskie	194228	8924	4,59	334565	7669	2,29
zachodnio- pomorskie	14954	820	5,48	71303	5060	7,1
RAZEM:	1373259	21710		1747205	29144	

Tabela 2

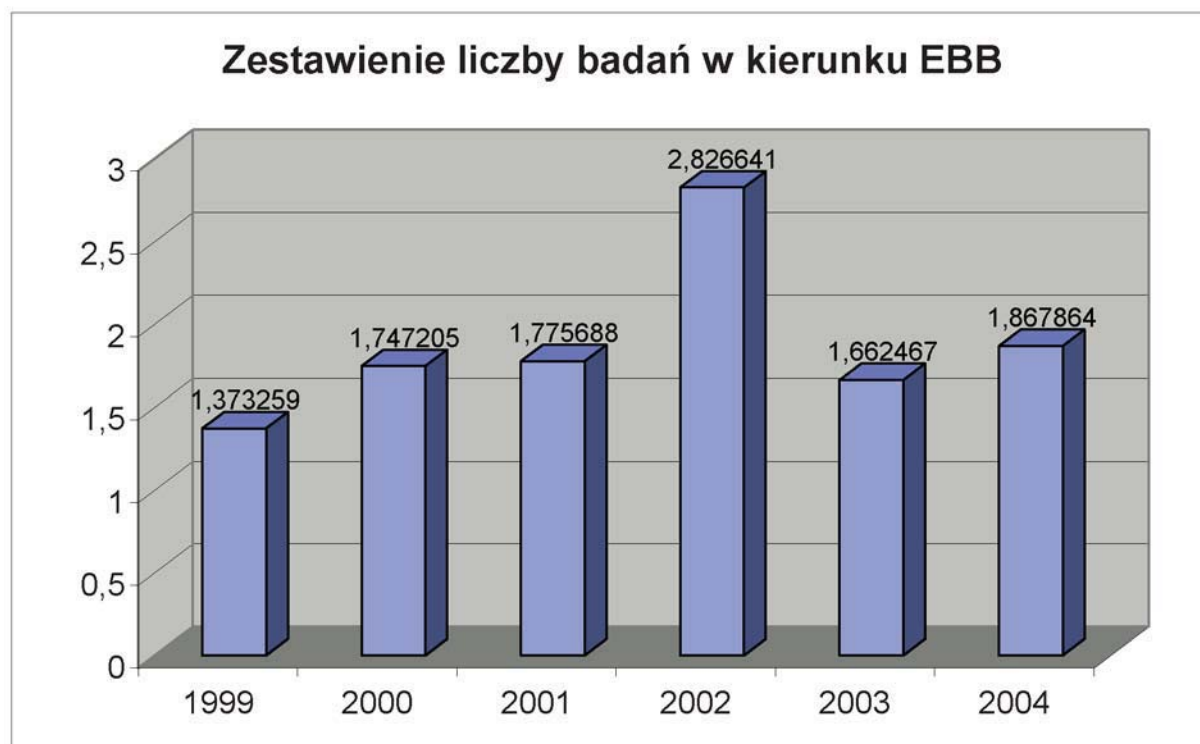
Województwo	2001 r.			2002 r.		
	liczba zbadanych sztuk bydła	liczba sztuk bydła z dodatnim wynikiem badania	%	liczba zbadanych sztuk bydła	liczba sztuk bydła z dodatnim wynikiem badania	%
dolnośląskie	56748	658	1,16	165777	2181	1,32
kujawsko-pomorskie	104399	2885	2,76	88127	161	0,18
lubelskie	84948	126	0,15	44622	1090	2,44
lubuskie	40624	1657	4,08	111192	354	0,32
łódzkie	102379	388	0,38	56543	107	0,19
małopolskie	75729	138	0,18	72042	994	1,38
mazowieckie	320237	2140	0,67	65535	690	1,05
opolskie	62490	699	1,12	43448	67	0,15
podkarpackie	51552	55	0,11	22423	101	0,45
podlaskie	129638	362	0,28	72877	1487	2,04
pomorskie	92522	1509	1,63	51842	293	0,57
śląskie	47304	308	0,65	37930	37	0,10
świętokrzyskie	31693	50	0,16	194804	2743	1,41
warmińsko- -mazurskie	176328	1773	1,01	299761	5876	1,96
wielkopolskie	332534	6090	1,83	64306	3987	6,20
zachodnio- pomorskie	66563	3792	5,70	1435412	20805	1,45
RAZEM:	1775688	22630		2826641	40973	

Tabela 3

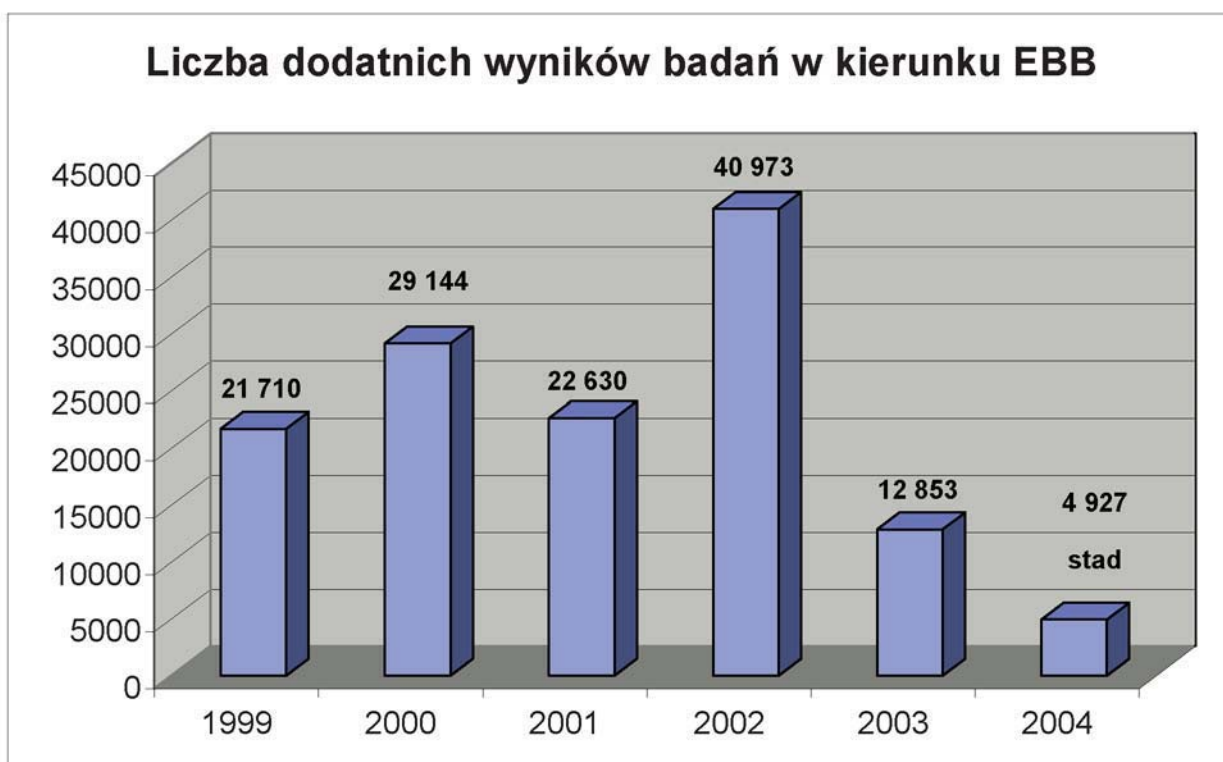
Województwo	2003 r.			2004 r.		
	liczba zbadanych sztuk bydła	liczba sztuk bydła z dodatnim wynikiem badania	%	liczba zbadanych sztuk bydła	liczba stad z dodatnim wynikiem badania	%
dolnośląskie	73461	812	1,11	65581	70	0,11
kujawsko-pomorskie	110344	139	0,13	76798	80	0,10
lubelskie	91714	77	0,08	80260	20	0,02
lubuskie	48229	788	1,63	40178	145	0,36
łódzkie	143481	475	0,33	180143	108	0,06
małopolskie	64590	135	0,21	75011	59	0,08
mazowieckie	313855	988	0,31	480842	643	0,13
opolskie	68197	596	0,87	63591	33	0,05
podkarpackie	41164	73	0,18	47735	55	0,12
podlaskie	33049	135	0,41	140756	116	0,08
pomorskie	81529	1101	1,35	75922	582	0,77
śląskie	50265	173	0,34	46805	38	0,08
świętokrzyskie	39518	52	0,13	32973	12	0,04
warmińsko- -mazurskie	141537	935	0,66	155233	465	0,30
wielkopolskie	310736	4508	1,45	253314	2018	0,80
zachodnio- pomorskie	50798	1866	3,67	52722	483	0,92
RAZEM:	1662467	12853		1867864	4927	

Graficzne odzwierciedlenie tabel 1—3 przedstawiają wykresy 1—3.

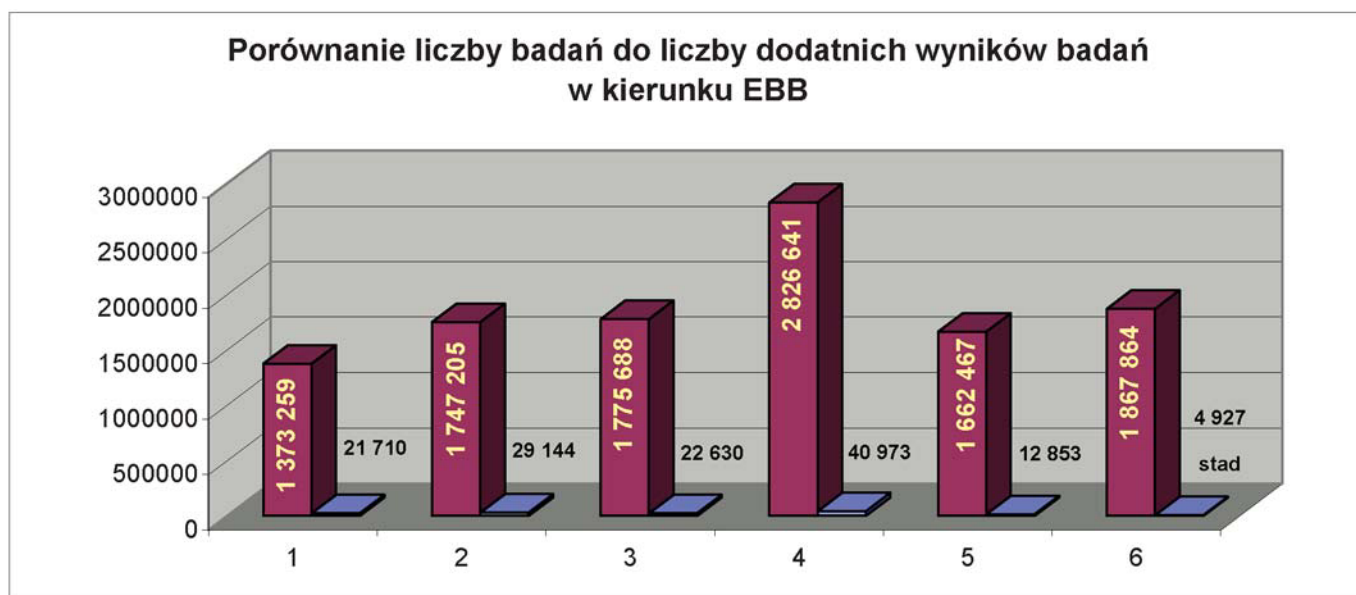
Wykres 1

Wykres 2

Wykres 3

Większość przypadków enzootycznej białaczki bydła jest diagnozowana na etapie przedklinicznym. W tym celu do diagnostyki wykorzystuje się metody badania serologicznego. Opisywane w programie wielkości odnoszą się do tego etapu przebiegu choroby.

Guzowata postać białaczki bydła występuje w Rzeczypospolitej Polskiej bardzo rzadko. W 2004 r. odnotowano 12 potwierdzonych przypadków, natomiast w 2005 r. — 16 przypadków, przede wszystkim w województwach warmińsko-mazurskim i kujawsko-pomorskim.

Na podstawie danych przedstawionych w ust. 6 pkt 1 można przyjąć, że obecnie najbardziej satysfakcjonująca sytuacja w odniesieniu do białaczki jest w województwach: lubelskim, podkarpackim i świętokrzyskim, a najmniej w województwach: kujawsko-pomorskim, lubuskim, pomorskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim oraz zachodniopomorskim.

3. Opis programu

Program zwalczania enzootycznej białaczki bydła był prowadzony w Rzeczypospolitej Polskiej w 2006 r. ze środków budżetu państwa. Natomiast od 2007 r. wprowadza się program zwalczania tej choroby współfinansowany ze środków Unii Europejskiej. Programem zostaną objęte 16 województw, w których skład wchodzi 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatu.

Okres trwania programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła jest zaplanowany na 3 kolejne lata kalendarzowe, tj. lata 2007—2009. Ze względu na przewidywaną dynamikę zmian w zakresie sytuacji epizootycznej dotyczącej

enzootycznej białaczki bydła program ten będzie przedkładany Komisji Europejskiej w formie corocznych wniosków.

Celem programu jest doprowadzenie do uznania poszczególnych regionów — powiatów za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła poprzez doprowadzenie do uzyskania przez minimum 99,8 % stad na ich obszarze statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła. Celem długofalowym jest umożliwienie uznania terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za urzędowo wolne od tej choroby.

4. Środki przewidziane programem

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia enzootycznej białaczki bydła w stadzie jest określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła oraz w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 126, poz. 1058), które wdrażają postanowienia dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrz-wspólnotowy bydłem i trzodą chlewną (Dz. Urz. WE 121 z 29.07.1964, str. 1977; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 1, str. 13).

Przepisy wymienionych rozporządzeń będą stanowić podstawę prawną podejmowanych działań.

4.1. Wykaz środków przewidzianych programem

Okres trwania programu: rok 2007

☒ kontrola	☒ zwalczanie
☒ badanie	☒ badanie
☒ ubój zwierząt chorych	☒ ubój zwierząt chorych
☐ zabijanie zwierząt chorych	☐ zabijanie zwierząt chorych
☐ szczepienie	☐ rozszerzenie zabijania lub uboju
☐ leczenie	☐ niszczenie produktów
☐ niszczenie produktów	
☒ monitorowanie lub nadzór	
☐ inne środki (wymienić)	

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację w województwach, na których obszary program będzie realizowany

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, organ centralnego — Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a ponieważ jest on współfinansowany ze środków Unii Europej-

skiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

4.3. Wskazanie obszarów geograficznych, na których program będzie realizowany

Program będzie realizowany na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w 16 województwach, w których skład wchodzi 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatu.

4.4. Działania wdrożone programem

4.4.1. Akty prawne stanowiące podstawę do rejestracji stad — gospodarstw

Stada — gospodarstwa w Polsce, gdzie są utrzymywane zwierzęta gospodarskie, są zarejestrowane w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o gospodarstwach, zgodnie z poniższymi przepisami:

- 1) ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76, z późn. zm.);
- 2) ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. Nr 91, poz. 872, z późn. zm.);
- 3) ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 4) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zamieszczanych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych (Dz. U. Nr 152, poz. 1605).

4.4.2. Akty prawne stanowiące podstawę do identyfikacji i rejestracji zwierząt:

- 1) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) rozporządzenie nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła dotyczący etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz. Urz. UE L 204 z 11.08.2000, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 30, str. 248);
- 3) rozporządzenie Komisji nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. UE L 163 z 30.04.2004, str. 65; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 242);
- 4) rozporządzenie Komisji nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. WE L 60 z 28.02.1998, str. 78; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 12);
- 5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 136, poz. 1455, z późn. zm.);

6) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 lipca 2004 r. w sprawie określenia wzoru paszportu konia i wzoru paszportu bydła (Dz. U. Nr 203, poz. 2083);

7) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie księgi rejestracji bydła, świń, owiec lub kóz (Dz. U. Nr 151, poz. 1268 oraz z 2007 r. Nr 18, poz. 106).

Bydło w Rzeczypospolitej Polskiej podlega obowiązkowi oznakowania za pomocą pary kolczyków oraz rejestracji w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt. Każdy kolczyk zawiera indywidualny numer identyfikacyjny zwierzęcia oraz zakodowane w kodzie kreskowym inne dodatkowe informacje. Posiadacz bydła ma obowiązek zakolczykować nowo narodzone cielę niezwłocznie po urodzeniu i przestać zgłoszenie o urodzeniu do Centralnej Bazy Danych. Na wykonanie tych czynności posiadacz zwierzęcia ma 7 dni.

Wszystkie sztuki bydła zaopatrzone są w paszporty, które towarzyszą zwierzętom od urodzenia do śmierci. Wszystkie zdarzenia takie, jak przemieszczenie z gospodarstwa do gospodarstwa, rzeźni, zakładu przetwórczego, padnięcie są zgłaszane do Centralnej Bazy Danych.

Siedziby stada są zarejestrowane w Centralnej Bazie Danych, a każda z nich posiada indywidualny numer. W każdym gospodarstwie posiadacz bydła prowadzi rejestr stada bydła. Wszystkie sztuki bydła znajdujące się w gospodarstwie są wpisane do tego rejestru. Rejestr zawiera informacje dotyczące daty urodzeń, zakupów, sprzedaży, padnięć bydła, płci i rasy zwierząt.

Wszystkie wyżej wymienione środki są ustanowione zgodnie z przepisami Unii Europejskiej nie tylko z powodu identyfikacji i rejestracji zwierząt, ale także ze względu na ochronę zdrowia zwierząt. Istniejący system w przypadku wystąpienia choroby zakaźnej może zostać użyty do śledzenia przemieszczeń zwierząt.

Zastosowanie możliwości wynikających z funkcjonowania Centralnej Bazy Danych pozwoli na skuteczne odtwarzanie historii zwierząt, a tym samym na śledzenie potencjalnych dróg zakażenia wirusem enzootycznej białaczki bydła i potwierdzania dokonywanych przemieszczeń ze stad o tym samym lub różnym statusie epizootycznym. Ponadto oznakowanie bydła zgodnie z przyjętym systemem pozwoli na jednoznaczną identyfikację zwierząt podejrzanych o zakażenie oraz zakażonych.

4.4.3. Podstawy prawne obowiązku zgłaszania chorób zakaźnych zwierząt:

Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, enzootyczna białaczka bydła podlega obowiązkowi zwalczania.

Zgodnie z art. 42 tej ustawy, w przypadku podejrzenia wystąpienia enzootycznej białaczki

bydła posiadacz jest obowiązany do niezwłocznego zawiadomienia o tym organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Ponadto posiadacz jest obowiązany do: pozostawienia zwierząt w miejscu ich przebywania i niewprowadzania tam innych zwierząt, uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do pomieszczeń lub miejsc, w których znajdują się zwierzęta podejrzane o zakażenie lub chorobę lub zwłoki zwierzęce, wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania produktów, w szczególności mięsa, zwłok zwierzęcych, pasz, wody, ściółki, nawozów naturalnych w rozumieniu przepisów o nawozach i nawożeniu i innych przedmiotów znajdujących się w miejscu, w którym wystąpiła choroba, udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej zwierząt i zwłok zwierzęcych do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielania pomocy przy ich wykonywaniu, udzielania organom Inspekcji Weterynaryjnej oraz osobom działającym w imieniu tych organów wyjaśnień i podawania informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu się. Tak samo powinny postępować wszystkie podmioty oraz osoby mające kontakt ze zwierzętami w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych lub zawodowych.

Podstawową zasadą prawodawstwa krajowego, tj. przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, jest obowiązek zgłoszenia podejrzenia wystąpienia choroby. W przypadku otrzymania dodatniego wyniku badania zwierzęcia mają zastosowanie wszystkie środki przewidziane w przepisach Unii Europejskiej. Zakażone bydło, jak również jego potomstwo są poddawane ubojowi. Wyjątek stanowi postać kliniczna choroby (postać guzowata), przy której zwierzęta są zabijane i całkowicie niszczone.

4.4.4. Środki przewidziane w przypadku uzyskania dodatnich wyników badań w kierunku enzootycznej białaczki bydła:

Akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła;
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

W przypadku otrzymania dodatniego wyniku badania, w zależności od sytuacji, powiatowy lekarz weterynarii podejmuje następujące działania:

- 1) wyznacza ognisko choroby;
- 2) powiadamia podmiot skupujący mleko o zawieszeniu temu stadu statusu stada urzędowo wolnego od choroby;
- 3) zakazuje przemieszczania bydła do stada oraz ze stada, chyba że przemieszczenie to jest przeprowadzane w celu dokonania natychmiastowego uboju;
- 4) zakazuje karmienia mlekiem pochodzącym od krów, u których stwierdzono chorobę, chyba że:
 - a) zostanie ono poddane obróbce cieplnej,
 - b) będą nim karmione wyłącznie zwierzęta z tego samego gospodarstwa;
- 5) zakazuje dostarczania mleka pochodzącego od krów, u których stwierdzono chorobę, do zakładu przetwórczego w celu przetworzenia, chyba że zostanie ono poddane obróbce cieplnej pod jego nadzorem;
- 6) nakazuje odosobnienie w stadzie zwierząt, u których stwierdzono chorobę, a następnie:
 - a) nakazuje wykonanie testów w kierunku enzootycznej białaczki bydła u pozostałych zwierząt w stadzie w wieku powyżej 12. miesiąca życia,
 - b) nakazuje przeprowadzenie oczyszczania i odkażania:
 - miejsc dotychczasowego utrzymywania tych zwierząt,
 - sprzętu i narzędzi używanych do pozyskiwania i przechowywania mleka od tych zwierząt,
 - sprzętu i narzędzi używanych przy utrzymywaniu tych zwierząt;
- 7) nakazuje przeprowadzenie odkażania nawozu naturalnego;
- 8) nakazuje zabicie lub ubój zwierząt, u których stwierdzono chorobę.

4.4.5. Akt prawny stanowiący podstawę różnicowania statusu stad — rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.6. Procedury kontrolne, w szczególności zasady przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie chorobą, oraz regularne kontrole gospodarstw lub obszarów, których to dotyczy.

Procedury kontrolne w zakażonych stadach i zasady przemieszczania określają następujące przepisy:

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzoptycznej białaczki bydła;
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.7. Regulacje w zakresie przeprowadzania kontroli choroby, w tym testy.

W odniesieniu do kontroli prowadzonej w kierunku wykrywania i nadzoru nad enzoptyczną białaczką bydła zgodnie z obowiązującymi przepisami wykorzystuje się następujące metody badawcze:

Testy laboratoryjne:

- 1) test immunoenzymatyczny (ELISA) z serwatką mleka;
- 2) test immunoenzymatyczny (ELISA) z krwią;
- 3) test immunodyfuzji w żelu agarowym (AGID).

Badania diagnostyczne potwierdzające wystąpienie enzoptycznej białaczki bydła to:

- 1) badanie histopatologiczne;
- 2) reakcja polimeryzacji łańcuchowej (PCR) — wykrywanie kwasu nukleinowego wirusa.

Rodzaj badań oraz przypadki, w jakich są wykonywane, określają przepisy:

- 1) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzoptycznej białaczki bydła;
- 2) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt;
- 3) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

4.4.8. Akt prawny stanowiący podstawę do uzyskania odszkodowań za zabite bydło — ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Zgodnie z przepisami tej ustawy za bydło zabite lub poddane ubojowi z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej albo za zwierzęta padłe w wyniku

zastosowania zabiegów, nakazanych przez te organy przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania, przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa.

Odszkodowanie przysługuje w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia.

Wartość rynkową zwierzęcia określa się na podstawie średniej z 3 kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz 2 rzeczoznawców wyznaczonych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) z listy prowadzonej przez powiatowego lekarza weterynarii.

W przypadku zwierzęcia poddanego ubojowi, którego mięso jest zdatne do spożycia przez ludzi, odszkodowanie pomniejsza się o kwoty uzyskane ze sprzedaży mięsa i ubocznych produktów zwierzęcych pozyskanych od tego zwierzęcia.

Odszkodowanie ze środków budżetu państwa przysługuje również za zniszczone, z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania, produkty pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego, pasze oraz sprzęt, które nie mogą być poddane odkażaniu.

Odszkodowanie przysługuje w wysokości wartości rynkowej zniszczonych produktów pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego, pasz oraz sprzętu, określonej na podstawie średniej z 3 kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz 2 rzeczoznawców wyznaczonych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) z listy prowadzonej przez powiatowego lekarza weterynarii.

Decyzja w sprawie odszkodowania wydana przez powiatowego lekarza weterynarii jest ostateczna. Posiadacz zwierzęcia niezadowolony z tej decyzji może, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, wnieść powództwo do sądu rejonowego.

Osobom, którym nie przysługuje odszkodowanie, a które przyczyniły się do szybkiej likwidacji choroby zakaźnej, wojewódzki lekarz weterynarii, na wniosek powiatowego lekarza weterynarii, może przyznać nagrodę ze środków budżetu państwa.

Wyłacone odszkodowania nie podlegają zajęciu na pokrycie należności publicznych, jeżeli zostaną wykorzystane na odtworzenie wcześniej posiadanego stanu zwierząt.

Podmiotowi, który poniósł koszty związane z zabiciem lub ubojem zwierząt, transportowaniem zwierząt lub zwłok zwierzęcych albo unieszkodliwieniem zwłok zwierzęcych, wykonując nakazy Inspekcji Weterynaryjnej, przysługuje ze środków budżetu państwa zwrot faktycznie poniesionych wydatków.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Szczegółowy katalog wydatków związanych z realizacją programu obejmuje w szczególności wydatki ponoszone na:

- 1) zakup odczynników, testów i innych materiałów do badań laboratoryjnych;
- 2) zakup produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów stosowanych w medycynie weterynaryjnej, a także sprzętu jednorazowego użytku, niezbędnych do wykonywania zabiegów profilaktycznych lub diagnostycznych oraz pobierania próbek do badań laboratoryjnych;
- 3) dojazd w celu pobrania próbek oraz dowóz próbek do laboratorium;
- 4) transport zwierząt do rzeźni w celu wykonania uboju związanego ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt, dokonanie takiego uboju, odkażanie rzeźni po takim uboju, zastosowanie odpowiednich technologii przetwarzania mięsa oraz unieszkodliwianie ubocznych produktów zwierzęcych;
- 5) unieszkodliwianie przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze odpadów powstałych przy badaniach laboratoryjnych;
- 6) odkażanie przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze pomieszczeń, miejsc przebywania i utrzymywania zwierząt, środków transportu oraz miejsc załadunku i miejsc przeprowadzania zwierząt, zarządzane przez powiatowego lekarza weterynarii;
- 7) odszkodowania, zapomogi i nagrody za zwierzęta zabite lub poddane ubojowi z nakazu powiatowego lekarza weterynarii lub padłe z powodu zachorowania na tę chorobę, odszkodowania za zniszczone z nakazu powiatowego lekarza weterynarii produkty pochodzenia zwierzęcego, pasze i sprzęt, które nie mogą być poddane odkażeniu;
- 8) wynagrodzenia i dojazdy rzeczoznawców powołanych do oszacowania wartości rynkowej zwierząt, produktów pochodzenia zwierzęcego, pasz i sprzętu, niezbędnych do ustalenia wysokości odszkodowań, o których mowa w pkt 7;
- 9) badania laboratoryjne zlecone do wykonania laboratorium innym niż zakłady higieny weterynaryjnej;
- 10) wynagrodzenia lekarzy weterynarii i innych osób wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do wykonywania określonych czynności związanych ze zwalczaniem tej choroby, zwrot kosztów dojazdu do miejsca wykonania czynności oraz użytych produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów stosowanych w medycynie weterynaryjnej.

Wszystkie wyżej wymienione wydatki są ponoszone przez Inspekcję Weterynaryjną. Wynika to z faktu zaliczenia enzootycznej białaczki bydła do chorób podlegających obowiązkowi zwalczania wymienionych w załączniku nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Przy realizacji programu nie przewiduje się kosztów, które mieliby ponosić posiadacze zwierząt.

Do bezpośrednich korzyści wynikających z realizacji programu należy zaliczyć:

- 1) eliminację ze stad bydła zwierząt zakażonych wirusem enzootycznej białaczki bydła;
- 2) uzyskanie lub odzyskanie przez stada statusu stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła;
- 3) eliminację wirusa enzootycznej białaczki bydła z populacji bydła w takim stopniu, który umożliwi uzyskanie przez poszczególne regiony na terenie Rzeczypospolitej Polskiej statusu regionów urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła;
- 4) utrzymanie przez regiony statusu regionów urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła i docelowe uzyskanie przez Rzeczpospolitą Polską statusu państwa urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła.

Do korzyści wynikających pośrednio z realizacji programu należy zaliczyć:

- 1) umożliwienie posiadaczom stad, w związku z faktem uzyskania przez stado statusu stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła, wprowadzania do handlu zwierząt pochodzących z tych stad, a tym samym zwiększenie opłacalności prowadzonej działalności;
- 2) zmniejszenie ilości stad zakażonych wirusem enzootycznej białaczki bydła, co po osiągnięciu poziomu zakażeń mniejszego niż 0,2 % w skali regionu pozwoli na zmianę cyklu programu monitoringowego ze 100 % stad badanych corocznie na 100 % stad badanych w okresie 3 lat (około 33 % stad rocznie) i w efekcie na obniżenie kosztów prowadzonego monitoringu;
- 3) zmianę sposobu pobrania próbki poprzez eliminację próbek krwi na rzecz badania próbek zbiorczych mleka — nieinwazyjna metoda pobierania próbek.

Szczegółowe wyliczenie kosztów zawarto w ust. 8 programu.

6. Dane o rozwoju choroby w okresie ostatnich pięciu lat

Ze względu na poprzednio obowiązujące zasady prowadzenia i zbierania informacji dotyczących monitoringu enzootycznej białaczki bydła brak jest danych za okres przed 2004 r., wobec czego są prezentowane jedynie dane za lata 2004 i 2005.

6.1. Dane dotyczące stad (jedna tabela /jeden rok/ jeden gatunek)

Rok: 2004

Choroba: enzootyczna białaczka bydła

Stan na dzień: 31 grudnia

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba stad	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad zakażonych	Liczba nowych stad zakażonych	Liczba stad poddanych likwidacji	% stad zakażonych poddanych likwidacji	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% zakażonych stad; przewaga stad w okresie	% nowych stad zakażonych; częstotliwość występowania w stadach
1	2	3	4	5	6	7	8 =	9 =	10 =	11 =
							(7/5)x100	(4/3)x100	(5/4)x100	(6/4)x100
Ogółem	882761	882761	381040	4927	brak danych	brak danych	brak danych	43,16	1,29	brak danych

Rok: 2005

Choroba: enzootyczna białaczka bydła

Stan na dzień: 31 grudnia

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba stad	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad zakażonych	Liczba nowych stad zakażonych	Liczba stad poddanych likwidacji	% stad zakażonych poddanych likwidacji	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% zakażonych stad; przewaga stad w okresie	% nowych stad zakażonych; częstotliwość występowania w stadach
1	2	3	4	5	6	7	8 =	9 =	10 =	11 =
							(7/5)x100	(4/3)x100	(5/4)x100	(6/4)x100
Ogółem	928809	928809	369701	2001	brak danych	brak danych	brak danych	39,80	0,54	brak danych

6.2. Dane dotyczące zwierząt (jedna tabela /jeden rok/ jeden gatunek)

Rok: 2004

31 grudnia

bydło

Stan na dzień: 31 grudnia

Gatunek zwierząt: bydło

Choroba: enzootyczna białaczka bydła

Region	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych	Liczba zwierząt przebadanych indywidualnie	Liczba zwierząt zakażonych	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badania poddanych ubojowi lub odstrzelonych	ogólna liczba zwierząt poddanych ubojowi	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badania; okres powszechnego występowania zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Ogółem	5650399	1867864	1867864	1853395	brak danych	brak danych	brak danych	100	brak danych

Rok: 2005

31 grudnia

bydło

Stan na dzień: 31 grudnia

Gatunek zwierząt: bydło

Choroba: enzootyczna białaczka bydła

Region	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych	Liczba zwierząt przebadanych indywidualnie	Liczba zwierząt zakażonych	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badania poddanych ubojowi lub odstrzelonych	ogólna liczba zwierząt poddanych ubojowi	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badania; okres powszechnego występowania zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Ogółem	6142251	1613575	1613575	1600234	9912	brak danych	brak danych	100	0,61

6.3. Dane dotyczące nadzoru i testów laboratoryjnych

Rok: 2004

Choroba: enzootyczna białaczka bydła

Stan na dzień: 31 grudnia

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Ogółem	1867864	brak danych			137	53

Rok: 2005

Choroba: enzootyczna białaczka bydła

Stan na dzień: 31 grudnia

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Ogółem	1613575	9912			26	20

7. Cele do realizacji

7.1. Cele do osiągnięcia w odniesieniu do badań

Obecnie badania w kierunku enzoootycznej białaczki bydła w Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadza się, badając próbkę krwi przy zastosowaniu testu immunoenzymatycznego (ELISA). Margines badań stanowi badanie łączonych próbek mleka oraz test immunodysfuzji w żelu agarowym. Długofalowym celem jest uzyskanie znaczącej poprawy sytuacji epizootycznej w stadach bydła i przesunięcie punktu ciężkości z badań krwi na badanie mleka. Działanie takie znajdzie szerokie poparcie wśród posiadaczy zwierząt oraz pozwoli na nieinwazyjne pobieranie próbek do badań.

Choroba: enzoootyczna białaczka bydła **Gatunek zwierząt:** bydło

Region	Rodzaj testu	Docelowa populacja	Rodzaj próby	Cel	Liczba planowanych testów
Rzeczpospolita Polska	ELISA	żywe zwierzęta w stadach	krew	stada posiadające status urzędowo wolnych od enzoootycznej białaczki bydła	176963
				stada wymagające 1 badania do uzyskania statusu urzędowo wolnego od enzoootycznej białaczki bydła	302283
				stada wymagające 2 badań do uzyskania statusu urzędowo wolnego od enzoootycznej białaczki bydła	1233643
				stada zakażone	69210
				OGÓŁEM	

7.2. Cele do osiągnięcia poprzez badanie stad i zwierząt

Osiągnięcie przez stada statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła w takiej liczbie lub procencie, które pozwolą na wystąpienie przez Rzeczpospolitą Polską do Komisji Europejskiej o uznanie regionów za urzędowo wolne od tej choroby.

Choroba:		enzootyczna białaczka bydła		Gatunek zwierząt:		bydło		Wskaźniki docelowe		
Region	Łączna liczba stad	Łączna liczba stad objętych programem	Planowana liczba stad do zbadania	Przewidywana liczba stad z dodatnim wynikiem badania	Przewidywana liczba stad do likwidacji	Przewidywany % stad z dodatnim wynikiem badania do likwidacji	przewidywany % stad z dodatnim wynikiem badania	przewidywany % stad z dodatnim wynikiem badania	przewidywany % nowych stad z dodatnim wynikiem badania	przewidywana częstość występowania stad
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)x100	9 = (4/3)x100	10 = (5/4)x100	11 = (6/4)x100
Ogółem	901894	901 894	678317	7 134	713	9,99	75,21	1,05	0,11	

7.3. Cele do osiągnięcia poprzez badanie zwierząt

Wykrycie, a następnie wyeliminowanie wirusów enzoptycznej biatki bydła. Działanie to ma na celu zapobieżenie szerzeniu się choroby w stadach i w regionach oraz umożliwienie wstąpienia procedury uzyskania przez stado statusu stad urzędowo wolnych od enzoptycznej biatki bydła.

Choroba:	enzoootyczna białaczka bydła	Gatunek zwierząt:	bydło	Ubój		Wskaźniki docelowe	
				liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badania do poddania ubojowi lub zabicia	łączna liczba zwierząt do poddania ubojowi	przewidywany % zwierząt do zbadania objętych programem	przewidywany % zwierząt z dodatnim wynikiem badania (przewidywany okres powszechnego występowania zwierząt)
Region	Łączna liczba zwierząt	Liczba zwierząt objętych programem	Planowana liczba zwierząt do zbadania	Liczba zwierząt do zbadania indywidualnie	Przewidywana liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badania		
1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	6376261	6376261	1782099	1782099	6607	19632	19632

7.4. Cele kwalifikacji stad i zwierząt

Badania stad nieposiadających statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła

Choroba: enzootyczna białaczka bydła **Gatunek zwierząt:** bydlę

Cele w zakresie statusu stad i zwierząt objętych programem														
Łączna liczba stad lub zwierząt objętych programem		przewidywany nieznany status		przewidywane niewolne lub urzędowo niewolne				przewidywane wolne lub urzędowo wolne zawieszone				przewidywane wolne urzędowo wolne		
				ostatni dodatni wynik badania		ostatni ujemny wynik badania		przewidywane wolne lub urzędowo wolne zawieszone						
stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	przewidywane urzędowo wolne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
901894	6376261	0	0	7 134	20574	580372	brak danych	71	71	580372	brak danych	125628	brak danych	

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Koszt programu obliczono według kursu średniego euro z dnia 27 kwietnia 2006 r., który wynosił 3,8665 zł.

Wszystkie wartości są podane bez VAT.

Koszty	Wyszczególnienie	Liczba jednostek	Jednostkowy koszt (w złotych)	Suma ogółem ^(*) (w złotych)	Finansowanie współnotowe
1. Testów					
1.1. analizy	Test ELISA	1782099	2,61	4651278	+
1.2. próbek	Wykonanie	1782099	7,35	13098428	+
1.3. inne	Dojazd w celu pobrania próbek	1782099	0,54	962333	+
	Jednorazowy przyrząd do pobrania krwi	1782099	0,64	1140543	+
2. Uboju i unieszkodliwienia					
2.1. odszkodowanie za zwierzęta	Liczba sztuk	19652	2000,00	39304000	+
2.2. unieszkodliwienie	Liczba sztuk	20	527,00	10540	+
3. Wynagrodzenia (pracownicy zatrudnieni wyłącznie w celu realizacji programu)					
	Rzeczoznawcy (praca / dojazd)	39304	30,46	1197200	+
Razem				60 364 322	+

(*) Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2007 z dnia 25 stycznia 2007 r. (Dz. U. Nr 15, poz. 90).

PROGRAM ZWALCZANIA GRUŻLICY BYDŁA
(BOVINE TUBERCULOSIS)

1. Identyfikacja programu

Państwo Członkowskie: **Rzeczpospolita Polska**

Choroba: **Gruźlica bydła**

Rok wdrożenia: **2007**

Data wystania
do Komisji Europejskiej: **31 maja 2006 r.**

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie gruźlicy bydła

Działania w zakresie zwalczania gruźlicy bydła zostały zapoczątkowane w Rzeczypospolitej Polskiej wraz z wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 77, poz. 673, z późn. zm.).

Skutkiem prowadzonych po 1945 r. działań było uzyskanie przez poszczególne województwa statusu województwa urzędowo wolnego od gruźlicy bydła. Ostatnie województwo uzyskało ten status w 1975 r. Z dniem 1 grudnia 1975 r. terytorium państwa uznano za wolne od gruźlicy bydła (komunikat Ministra Rolnictwa z dnia 24 grudnia 1975 r. (nr WETgb-641-8/75) w sprawie uznania obszaru Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej za wolny od gruźlicy bydła (Dz. Urz. Min. Rol. z 1976 r. Nr 2, poz. 7)).

Poniższa tabela prezentuje daty uzyskiwania przez poszczególne województwa statusu województwa urzędowo wolnego od gruźlicy bydła (tabela przedstawia status epizootyczny dla poszczególnych województw, odzwierciedlając obecnie obowiązujący podział administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej).

Województwo	Data uznania za wolne
dolnośląskie	1975 r.
kujawsko-pomorskie	1971 r.
lubelskie	1963 r.
lubuskie	1973 r.
łódzkie	1969 r.
małopolskie	1965 r.
mazowieckie	1968 r.
opolskie	1971 r.
podkarpackie	1964 r.
podlaskie	1963 r.
pomorskie	1970 r.
śląskie	1969 r.
świętokrzyskie	1966 r.
warmińsko-mazurskie	1970 r.
wielkopolskie	1975 r.
zachodniopomorskie	1973 r.

Po uznaniu Rzeczypospolitej Polskiej za kraj wolny od gruźlicy bydła zapoczątkowano w 1975 r. badanie bydła według schematu: 1/3 pogłowia bydła rocznie na terenie każdego województwa, zgodnie z przyjętym przez Ministra Rolnictwa programem kontroli gruźlicy bydła.

Wspomniany program kontroli, aktualizowany w ramach „Rocznych założeń dla kontroli chorób zakaźnych zwierząt” obowiązywał do 1999 r., kiedy kwestię monitoringu gruźlicy bydła uregulowało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 października 1999 r. w sprawie określenia rodzaju prób, zakresu badań i sposobu prowadzenia dokumentacji przy badaniach kontrolnych występowania zakażeń zwierząt oraz pozostałości chemicznych, biologicznych, leków i skażeń promieniotwórczych w tkankach zwierząt, mięsie, środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego i niejadalnych surowcach zwierzęcych (Dz. U. Nr 93, poz. 1080, z późn. zm.).

Zgodnie z regulacją zawartą w wyżej wymienionym rozporządzeniu w każdym roku należało przeprowadzić badanie testem tuberkulinowym 1/3 pogłowia bydła powyżej 6. tygodnia życia znajdującego się na terenie każdego powiatu tak, aby w 3 kolejnych latach zbadać całe поголовье bydła na terenie powiatu.

Następnie kwestia monitoringu gruźlicy bydła została uregulowana w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 kwietnia 2003 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli, zakresu badań oraz zasady ich finansowania (Dz. U. Nr 62, poz. 571). Zmiana, w porównaniu

z wcześniejszą regulacją, polegała na określeniu, że badania odbywają się przy zastosowaniu metody tuberkulinizacji śródskórnej.

Od grudnia 2004 r. kwestię badań kontrolnych w kierunku gruźlicy bydła reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813 oraz z 2006 r. Nr 44, poz. 315). Rozporządzenie to stanowi, że w celu kontroli występowania gruźlicy bydła co-rocennie tuberkulinizacją śródskórną obejmuje się 1/3 stad bydła na obszarze powiatu tak, aby w okresie 3 lat poddać badaniu wszystkie stada bydła znajdujące się na obszarze tego powiatu. Badaniu poddaje się bydło powyżej 6. tygodnia życia. Zmiana, w porównaniu z wcześniejszą regulacją, polega na określeniu, że badania obejmują 1/3 stad bydła, a nie 1/3 поголовья bydła na terenie każdego powiatu.

3. Opis programu

W Rzeczypospolitej Polskiej program kontroli gruźlicy bydła jest obecnie prowadzony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

Zgodnie z informacjami przesłanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na wniosek Głównego Lekarza Weterynarii stan поголовья bydła na dzień 14 kwietnia 2006 r. przedstawia się następująco:

Bydło ogółem		Liczba stad liczących	Stada liczące 2 do 5 sztuk bydła		Stada liczące powyżej 5 sztuk bydła	
liczba stad	liczba zwierząt		liczba stad	liczba zwierząt	liczba stad	liczba zwierząt
806 845	6 098 417	204 384	354 953	1058033	247 508	4 836 000

Zgodnie z wyliczeniami programem zostanie objętych 2 032 806 zwierząt w 268 949 stadach. Biorąc pod uwagę możliwość wystąpienia stad, w których nie ma zwierząt (stada puste), przewiduje się przebadanie 1 949 636 sztuk bydła.

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia gruźlicy bydła reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła (Dz. U. Nr 258, poz. 2585).

W przypadku podejrzenia choroby powiatowy lekarz weterynarii podejmuje niezwłocznie czyn-

ności mające na celu potwierdzenie lub wykluczenie choroby. Organ ten przeprowadza dochodzenie epizootyczne, badanie kliniczne zwierząt lub badanie poubojowe lub sekcję zwłok, wykonuje test diagnostyczny albo pobiera próby do badań diagnostycznych. Obejmuje stado nadzorem i nakłada na nie restrykcję w postaci zakazu przemieszczania bydła do stada oraz ze stada, z wyłączeniem przemieszczania dokonywanego w celu przeprowadzenia natychmiastowego uboju. Sztuki podejrzane o chorobę zostają odizolowane od reszty stada. Ponadto powiatowy lekarz weterynarii podejmuje inne niezbędne czynności zmierzające do zapobieżenia rozprzestrzenianiu się gruźlicy bydła.

W przypadku stwierdzenia gruźlicy (stosownie do art. 51 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz § 5 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła) powiatowy lekarz weterynarii powiadamia państwowego inspektora sanitarnego oraz podmiot skupujący mleko. Wyznacza ognisko choroby oraz zakazuje przemieszczania bydła do i z chorego stada (dozwolone jest jedynie przemieszczanie w celu natychmiastowego uboju). Mleko chorych zwierząt może zostać wykorzystane jedynie, po odpowiedniej obróbce cieplnej, do skarmiania zwierząt w danym gospodarstwie. Powiatowy lekarz weterynarii nakazuje oznakowanie i izolację w stadzie chorych sztuk do czasu ich zabicia.

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje również inne czynności, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła.

Ognisko choroby uznaje się za wygaste, jeżeli wszystkie sztuki chore padły lub zostały zabite, przeprowadzone zostało oczyszczanie i odkażanie, a wyniki dwóch kolejnych testów tuberkulinizacji porównawczej, przeprowadzonych w określonym czasie u pozostałych sztuk w stadzie, są ujemne. Pierwszy test przeprowadza się nie wcześniej niż po upływie 60 dni, drugi zaś nie wcześniej niż w czwartym i nie później niż w dwunastym miesiącu od dnia usunięcia ostatniego chorego zwierzęcia z ogniska.

Warunki konieczne do uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne od gruźlicy bydła zostały opisane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania

i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

Program nie wprowadza dodatkowych wymagań co do przemieszczania bydła w związku ze statusami epizootycznymi poszczególnych regionów.

Gruźlica bydła jest chorobą niepodlegającą leczeniu, nie wykonuje się także szczepień przeciwko tej chorobie.

Celem długofalowym jest uznanie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za urzędowo wolne od tej choroby. Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej będzie mogło zostać uznane za urzędowo wolne od choroby, jeżeli zostaną spełnione następujące warunki:

- 1) odsetek stad zakażonych gruźlicą nie przekroczył w okresie 6 kolejnych lat 0,1 % wszystkich stad bydła;
- 2) przynajmniej 99,9 % stad bydła zostało uznanych za urzędowo wolne w okresie 6 lat;
- 3) możliwa jest identyfikacja stada pochodzenia i stada przejściowego dla każdej sztuki bydła;
- 4) wszystkie zwierzęta rzeźne z gatunku bydło pochodzące z danego obszaru są poddawane badaniu poubojowemu;
- 5) są przestrzegane przepisy w sprawie zawieszania i uchylania statusu stada urzędowo wolnego od gruźlicy bydła;
- 6) nie szczepi się bydła przeciwko gruźlicy oraz nie leczy się bydła chorego na tę chorobę;
- 7) bydło wprowadzane na terytorium państwa, do chowu lub hodowli, pochodzi wyłącznie z państw lub regionów uznanych za wolne od gruźlicy bydła oraz uzyskało ujemny wynik w indywidualnym teście tuberkulinizacji.

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem:

Okres trwania programu: rok 2007

Działania podejmowane w związku z realizacją programu:

☒ kontrola	☒ zwalczanie
☒ badania	☒ badania
☒ ubój zwierząt z dodatnim wynikiem	☒ ubój zwierząt z dodatnim wynikiem
☒ zabicie zwierząt z dodatnim wynikiem	☒ zabicie zwierząt z dodatnim wynikiem
☐ szczepienia	☐ rozszerzenie uboju lub zabijania
☐ leczenie	☒ niszczenie produktów
☒ niszczenie produktów	
☒ kontrola i nadzór	
☐ inne środki (wymienić)	

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację w województwach, na których obszarach program będzie realizowany

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a ponieważ jest on współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację progra-

mów określona została w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. Nr 33, poz. 287, z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program będzie realizowany

Program wprowadza się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Programem będzie objętych 16 województw, w których skład wchodzi 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatów.

Mapa 1. Podział administracyjny terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na województwa

4.4. Najważniejsze krajowe akty prawne w zakresie objętym programem

4.4.1. Akty prawne stanowiące podstawę do rejestracji gospodarstw:

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 stycznia 2003 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących niektóre ro-

daje działalności dotyczące zwierząt i produktów zwierzęcych (Dz. U. Nr 7, poz. 87);

- 3) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

4.4.2. Akt prawny stanowiący podstawę do identyfikacji i rejestracji zwierząt — ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

4.4.3. Akty prawne stanowiące podstawę do powiadamiania o gruźlicy bydła:

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Zgodnie z ustawą gruźlica bydła jest chorobą podlegającą obowiązkowi zwalczania (załącznik nr 2 do ustawy);
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (Dz. U. Nr 242, poz. 2045).

4.4.4. Akty prawne stanowiące podstawę do działań podejmowanych w przypadku stwierdzenia wystąpienia gruźlicy bydła, podejmowanych w celu zwalczania tej choroby:

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 sierpnia 2005 r. w sprawie sposobu i warunków wprowadzania czasowych zakazów opuszczania ogniska choroby zakaźnej zwierząt oraz czasowych ograniczeń w ruchu osobowym lub pojazdów (Dz. U. Nr 169, poz. 1423).

4.4.5. Akty prawne stanowiące podstawę do kwalifikacji zwierząt i stad na podstawie kryterium występowania lub zagrożenia wystąpienia gruźlicy bydła:

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.6. Procedury kontrolne, a w szczególności zasady przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie gruźlicą bydła:

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 sierpnia 2005 r. w sprawie sposobu i warunków wprowadzania czasowych zakazów opuszczania ogniska choroby zakaźnej zwierząt oraz czasowych ograniczeń w ruchu osobowym lub pojazdów.

4.4.7. Akt prawny stanowiący podstawę do kontroli występowania gruźlicy bydła — rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.**4.4.8.** Akt prawny stanowiący podstawę odszkodowań dla posiadaczy zwierząt zabitych z nakazu właściwych organów w związku ze zwalczaniem gruźlicy bydła — ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.**5. Ogólny opis kosztów i korzyści**

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii (Dz. U. Nr 178, poz. 1837, z późn. zm.), wynagrodzenie za badanie alergiczne (tuberkulinizację) wynosi:

- 1) za pierwszą sztukę w stadzie — 15,00 zł;
- 2) od 2 do 5 sztuk — za każde zwierzę — 7,50 zł;
- 3) powyżej 5 sztuk — za każde następne zwierzę — 6,00 zł.

W celu określenia kwot wynagrodzenia za przeprowadzenie badań wstępnie przyjęto na potrzeby programu, że w czasie jego realizacji zostanie przebadanych 268 949 sztuk bydła, o których mowa w pkt 1, 517 347 sztuk bydła, o których mowa w pkt 2, oraz 1 163 341 sztuk bydła, o których mowa w pkt 3.

Całkowite koszty związane z realizacją programu są przewidziane na kwotę **26 761 428 zł**.

Główną korzyścią z realizacji programu dla właścicieli stad oraz podmiotów prowadzących obrót bydłem będzie prowadzenie swobodnego handlu bydłem wewnątrz Wspólnoty dzięki uzyskaniu statusów regionów urzędowo wolnych. Po uznaniu danego stada i regionu za urzędowo wolne od gruźlicy bydła możliwy będzie swobodny handel bydłem, bez przeszkód o charakterze sanitarnym, co zwiększy konkurencyjność polskich hodowców i producentów bydła na rynku unijnym, jak również na rynkach państw trzecich.

Dodatkową korzyścią płynącą z realizacji programu będzie możliwość uniknięcia strat bezpośrednich — kosztów wynikających ze zmniejszenia produkcji. W celu utrzymania statusu stada uznanego za urzędowo wolne od gruźlicy bydła wystarczy wykonywać badania w kierunku tej choroby jedynie co trzy lata. Ponadto w regionach uznanych za urzędowo wolne będzie można zmniejszyć częstotliwość badań po osiągnięciu statusu przez dany region. Później będzie możliwa dalsza redukcja częstości badań, jednak dopiero wtedy, gdy sytuacja epizootyczna w zakresie gruźlicy bydła poprawi się na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przez co obniżone zostaną całkowite koszty wykonywanych badań.

6. Dane o sytuacji epizootycznej w ostatnich latach

6.1. Rozwój choroby

6.1.1. Dane dotyczące rozwoju choroby

6.1.1.1. Dane dotyczące stad

Rok: 2001 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(b)	Liczba nowych stad z dodatnim wynikiem badań ^(c)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% stad z dodatnim wynikiem badań	% nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1097208	1097208	292672	21	21	0	0	27	0,007	0,007

Rok: 2002

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(b)	Liczba nowych stad z dodatnim wynikiem badań ^(c)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% stad z dodatnim wynikiem badań	% nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	975108	975108	243317	brak danych	brak danych	0	0	24	brak danych	brak danych

Rok: 2003

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(b)	Liczba nowych stad z dodatnim wynikiem badań ^(c)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% stad z dodatnim wynikiem badań	% nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	898464	898464	268884	22	22	0	0	30	0,008	0,008

Rok: 2004

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(b)	Liczba nowych stad z dodatnim wynikiem badań ^(c)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% stad z dodatnim wynikiem badań	% nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	882761	282752	260907	134	123 ^(*)	20	14,9	92,27	0,051	0,047

Rok: 2005

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(b)	Liczba nowych stad z dodatnim wynikiem badań ^(c)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% stad z dodatnim wynikiem badań	% nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	930436	312244	267720 ^(**)	124	78	18	14,52%	85,741%	0,046%	0,029%

(*) Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej od 2004 r. w sprawozdawczości jako stado z dodatnim wynikiem badań odnotowuje się stado, w którym uzyskano dodatni wynik tuberkulinizacji porównawczej. We wcześniejszych latach za dodatni wynik był uważany wynik potwierdzony mikrobiologicznie.

(**) Jest to liczba stad, w których przeprowadzono kontrole. Natomiast liczba stad, w których przeprowadzono badania, to 229712. Odnotowano 38008 stad, w których nie było zwierząt.

(a) Łączna liczba stad w regionie łącznie ze stadami kwalifikującymi się i niekwalifikującymi się do programu.

(b) Stada co najmniej z jednym zwierzęciem reagującym dodatnio w ramach programu niezależnie od liczby przeprowadzonych badań w tym stadzie.

(c) Stada, których status w poprzednim okresie był nieznany, niewolny — ujemny, wolny, urzędowo wolny lub zawieszony i które mają przynajmniej jedno dodatnio reagujące zwierzę.

6.1.1.2. Dane dotyczące zwierząt

Rok: 2001 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(c)	Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5262088	5262088	1488621	1488621	33	33	156	28	0,002

Rok: 2002

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(c)	Liczba zwierząt dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	4461206	4461206	1574819	1574819	94	94	275	35	0,006

Rok: 2003

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(c)	Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3)\times 100$	$10=(6/4)\times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5652154	5652154	1724936	1724936	108	108	309	31	0,006

Rok: 2004

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(c)	Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3)\times 100$	$10=(6/4)\times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5649362	1760436	1674775	1674775	536 ^(*)	548	548	95,13	0,03

Rok: 2005

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(c)	Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6146623	1972141	1584421	1584421	538	530	567	80,34%	0,034%

(*) Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej od 2004 r. w sprawozdawczości jako stado z dodatnim wynikiem odnotowuje się stado, w którym uzyskano dodatni wynik tuberkulinizacji porównawczej. We wcześniejszych latach za dodatni wynik był uważany wynik potwierdzony mikrobiologicznie.

(a) Łączna liczba stad w regionie, łącznie ze stadami kwalifikującymi się i niekwalifikującymi się do programu.

(b) Obejmuje zwierzęta badane indywidualnie i zbiorowo.

(c) Obejmuje tylko zwierzęta zbadane indywidualnie.

6.2. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych

Rok: 2001 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Opis zastosowanych testów mikrobiologicznych: izolacja *Mycobacterium bovis*

Opis innych zastosowanych testów: test tuberkulinizacji śródskórnej pojedynczej z użyciem tuberkuliny bydłowej oraz porównawczej z użyciem tuberkuliny bydłowej i ptasiej.

Region	Testy mikrobiologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	156	33	1488621	156

Rok: 2002 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Opis zastosowanych testów mikrobiologicznych: izolacja *Mycobacterium bovis*

Opis innych zastosowanych testów: test tuberkulinizacji śródskórnej pojedynczej z użyciem tuberkuliny bydlęcej oraz porównawczej z użyciem tuberkuliny bydlęcej i ptasiej

Region	Testy mikrobiologiczne I		Inne testy: test tuberkulinowy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	275	94	1574819	275

Rok: 2003 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Opis zastosowanych testów mikrobiologicznych: izolacja *Mycobacterium bovis*

Opis innych zastosowanych testów: test tuberkulinizacji śródskórnej pojedynczej z użyciem tuberkuliny bydlęcej oraz porównawczej z użyciem tuberkuliny bydlęcej i ptasiej

Region	Testy mikrobiologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	309	108	1724936	309

Rok: 2004 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Opis zastosowanych testów mikrobiologicznych: izolacja *Mycobacterium bovis*

Opis innych zastosowanych testów: test tuberkulinizacji śródskórnej pojedynczej z użyciem tuberkuliny bydlęcej oraz porównawczej z użyciem tuberkuliny bydlęcej i ptasiej

Region	Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	536	206	1674775	536

Rok: 2005 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Opis zastosowanych testów mikrobiologicznych: izolacja *Mycobacterium bovis*

Opis innych zastosowanych testów: test tuberkulinizacji śródskórnej pojedynczej z użyciem tuberkuliny bydlęcej oraz porównawczej z użyciem tuberkuliny bydlęcej i ptasiej

Region	Testy mikrobiologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	538	284	1584421	538

6.3. Dane dotyczące zakażeń

Rok: 2001 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	21	33

Rok: 2002 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	brak danych	94

Rok: 2003 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	22	108

Rok: 2004 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	75	206

Rok: 2005 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	42	284

6.4. Dane dotyczące statusu zwierząt na koniec roku

Rok: 2005 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Status stad i zwierząt objętych programem na koniec roku														
Region	całkowita liczba stad i zwierząt objętych programem		nieznany ^(a)		niewolne i nieurzędowo wolne				wolne lub urzędowo wolne zawieszone		wolne		urzędowo wolne	
					ostatni dodatni wynik badania ^(b)		ostatni ujemny wynik badania ^(c)							
	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta
Terytorium Rzeczy- pospolitej Polskiej	229712	1584421	0	0	29	591	5	75	39	3989	0	0	229639	1579736

(a) Status nieznany: brak wyników poprzednich badań.

(b) Niewolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z jednym dodatnim wynikiem w ostatnim badaniu.

(c) Niewolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z ujemnymi wynikami w ostatnim badaniu, ale niebędące urzędowo wolne.

7. Cele

7.1. Cele testów diagnostycznych

7.1.1. Liczba testów

Region	Typ testu	Populacja docelowa	Typ próbki	Cel	Liczba planowanych testów
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test tuberkulinowy	bydło powyżej 6. tygodnia życia	-	kontrola	1 949 636

7.1.1.1. Plany testów

W przypadku gruźlicy bydła badanie odbywa się poprzez prowadzenie testów tuberkulinizacji śródskórnej:

- pojedynczej,
- porównawczej.

Tuberkulinizację pojedynczą i porównawczą wykonuje się poprzez śródskórną iniekcję tuberkuliny bydłowej lub bydłowej i ptasiej zgodnie z metodą badania i standardami dla tuberkuliny zawartymi w załączniku B do dyrektywy Rady 64/432/EWG.

Szczegółowy sposób prowadzenia badań jest zawarty w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła.

7.1.2. Cele testowania stad i zwierząt

7.1.2.1. Cele testowania stad

Choroba: gruźlica bydła **Gatunek zwierząt: bydło**

Region	Łączna liczba stad	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba stad, które zostaną zbadane	Łączna liczba stad z dodatnim wynikiem badań	Przewidywana liczba nowych stad z dodatnim wynikiem badań	Przewidywana liczba stad, z których zostaną usunięte wszystkie zwierzęta	Przewidywany % stad, z których zostaną usunięte wszystkie zwierzęta	Wskaźniki docelowe		
								przewidywany % stad do zbadania objętych programem	przewidywany % stad z dodatnim wynikiem badań	przewidywany % nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	806 845	268 949	255 501	85	85	20	20%	95%	0,033	0,033

7.1.2.2. Cele testowania zwierząt
Choroba: gruźlica bydła

Region	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Łączna liczba zwierząt do zbadania	Łączna liczba zwierząt do zbadania indywidualnego	Łączna przewidywana liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki docelowe	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	całkowita liczba zwierząt do poddania ubojowi	przewidywany % zwierząt do zbadania objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczy- pospolitej Polskiej	6 098 417	2 032 806	1 931 166	1 931 166	444	444	450	95%	0,023

7.2. **Cele testowania w zakresie kwalifikacji**
Choroba: gruźlica bydła

Cele w zakresie statusu stad i zwierząt objętych programem na koniec roku															
Region	łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		przewidywany nieznany status ^(a)		przewidywane niewolne i nieurzędowo wolne				przewidywane wolne lub urzędowo wolne zawieszone			przewidywane wolne		przewidywane urzędowo wolne	
					ostatni dodatni wynik badania ^(b)		ostatni ujemny wynik badania ^(c)		stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	
	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta							stada
Terytorium Rzeczy- pospolitej Polskiej	255501	1931166	0	0	20	200	0	0		40	444	0	0	255441	1930522

(a) Status nieznany: brak wyników poprzednich badań.
(b) Niewolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z jednym wynikiem dodatnim w ostatnim badaniu.
(c) Niewolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z wynikami ujemnymi w ostatnim badaniu, ale niebędące urzędowo wolne.

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Koszt programu obliczono według kursu średniego euro z dnia 27 kwietnia 2006 r., który wynosił 3,8665 zł.
Wszystkie wartości są podane bez VAT.

Koszty	Specyfikacja	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy (w złotych)	Koszt całkowity (w złotych) ^(*)	Finansowanie wspólnotowe
1. Testów					
1.1. analizy	Test tuberkulinowy – wykonanie	268949 517347 1163341	15,00 7,50 6,00	4034235 3880103 6980046 razem: 14 894 384	+
	Test tuberkulinowy – tuberkulina	1 949 636	0,89	1735176	+
	Koszty dojazdów (w km)	10 766 960	0,8	8 613 568	+
1.2. próbkobrania					
1.3. inne					
2. Uboju i unieszkodliwienia					
2.1. odszkodowania za zwierzęta	Liczba sztuk	450	3000	1 350 000	+
2.2. transportu	w km	13 500	0,8	10 800	+
2.3. unieszkodliwienia	Liczba sztuk	450	190	85 500	+
3. Czyszczenia i odkażenia	100 m ²	450	160	72 000	+
Ogółem				26 761 428	+

(*) Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2007.

PROGRAM ZWALCZANIA BRUCELOZY U BYDŁA
(B. ABORTUS)

1. Identyfikacja programu

Państwo Członkowskie: **Rzeczpospolita Polska**
Choroba: **Brucelozą bydła
(B. abortus)**
Rok wdrożenia: **2007**
Data wysłania
do Komisji Europejskiej: **31 maja 2006 r.**

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie brucelozy u bydła

Problem brucelozy w Rzeczypospolitej Polskiej był w przeważającym stopniu ograniczony do brucelozy u bydła. Odnotowano też kilka przypadków wystąpienia zakażenia *Brucella ovis* (zapalenie najądrzy tryków) oraz brucelozy świń (*Brucella suis* serotyp 2).

W latach 1948—1956 jedynie bydło pochodzące z gospodarstw państwowych, w liczbie od 41 do 350 tysięcy rocznie, było badane w kierunku brucelozy. Odsetek reakcji serologicznych wahał się w poszczególnych latach od 7,2 do 22,8 % badanego bydła. W tym czasie ilość zakażonych byków sięgała 1,1 do 2,1 %.

W okresie pomiędzy 1956 r. a 1966 r. badano od 350 tysięcy do miliona sztuk bydła rocznie. Brucelozę diagnozowano w 2,3 do 5,7 % gospodarstw państwowych oraz od 0,32 do 1,7 % gospodarstw prywatnych. W roku 1966 prawie 12 % sztuk bydła w gospodarstwach państwowych było dotkniętych brucelozą.

W latach 1953—1956 prawie 226 tysięcy sztuk bydła zostało zaszczepionych przeciwko brucelozie szczepionką S19. Szczepienia te kontynuowano do 1966 r., kiedy Departament Weterynarii Ministerstwa Rolnictwa zabronił używania szczepionek we wschodnich i centralnych województwach.

Aby monitorować sytuację w prywatnych gospodarstwach w latach 1965 r. i 1967 r. serologiczne badanie bydła było przeprowadzane w województwie gdańskim, lubelskim i olsztyńskim oraz w województwach graniczących z Czechosłowacją (zgodnie z ówczesnym podziałem administracyjnym państwa). Wykryto, że ilość seroreagentów nie przekraczała 0,5 %.

Szeroko zakrojone środki kontroli brucelozy u bydła rozpoczęto w 1969 r. w województwach wschodnich i centralnych Rzeczypospolitej Polskiej. Po badaniach serologicznych całego pogłowia i usunięciu sztuk reagujących dodatnio uznano do 1971 r. za wolne od brucelozy u bydła województwa:

- 1) białostockie;
- 2) lubelskie;
- 3) rzeszowskie;
- 4) krakowskie;
- 5) katowickie;
- 6) kieleckie;

7) łódzkie;

8) warszawskie

oraz w 1972 r. — gdańskie.

W gospodarstwach prywatnych zwierzęta, u których wykryto lub podejrzewano zakażenie, były usuwane i z tego tytułu było wypłacane odszkodowanie.

Dotknięte brucelozą zwierzęta w gospodarstwach państwowych były zabijane lub wysyłane do specjalnych gospodarstw, tzw. izolatorów bangowych. Wszystkie izolatory zostały zlikwidowane w 1975 r. po wejściu w życie w dniu 1 lipca 1975 r. rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 16 kwietnia 1975 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania brucelozy zwierząt (Dz. U. Nr 13, poz. 77), zgodnie z którym uznano brucelozę bydła, świń, owiec i kóz za chorobę podlegającą obowiązkowi zgłaszania oraz określono środki stosowane w celu zwalczania tej choroby.

W latach 1975—1978 zwalczanie brucelozy było kontynuowane w pozostałych województwach. W tym okresie również przeprowadzono badania serologiczne, które obejmowały od 5 do 7 milionów sztuk bydła rocznie. W efekcie tych badań wykryto brucelozę u 31 720 sztuk bydła.

Należy podkreślić, że około 10 % zabitego bydła pochodziło z 42 województw (z ogólnej liczby 49 województw, zgodnie z obowiązującym w tym czasie podziałem administracyjnym państwa), a prawie 90 % z terenu 7 województw, z tego głównie z województw: gorzowskiego, olsztyńskiego, poznańskiego, szczecińskiego, zielonogórskiego.

Z dniem 1 grudnia 1980 r., decyzją Ministra Rolnictwa (komunikat Ministra Rolnictwa z dnia 3 października 1980 r. /nr WETsp-II-4414-15/80/ w sprawie uznania obszaru Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej za wolny od brucelozy bydła), terytorium Polski zostało uznane za urzędowo wolne od brucelozy u bydła. Odsetek zakażonych zwierząt wynosił wtedy mniej niż 0,5 %, zakażonych gospodarstw zaś był mniejszy niż 0,2 %. W tym czasie terytorium Polski spełniało warunki zawarte w przepisach unijnych.

3. Opis programu

W Rzeczypospolitej Polskiej obecnie program kontroli brucelozy u bydła jest prowadzony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

Badaniami objęte jest terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Corocznie próbki są pobierane w 1/3 stad bydła znajdujących się na obszarze powiatu, dzięki czemu w okresie 3 lat badaniu zostaną poddane wszystkie stada bydła. Badaniem

objęte zostanie bydło płci żeńskiej oraz przeznaczone do rozrodu buhaje powyżej 12. miesiąca życia. Dopuszczone będzie zarówno pobieranie do badań krwi, jak również pulowanych prób mleka od krów pochodzących z jednego gospodarstwa.

Zgodnie z informacjami przesłanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na wniosek Głównego Lekarza Weterynarii stan pogłowia bydła na dzień 14 kwietnia 2006 r. przedstawiał się następująco:

Bydło ogółem		Liczba stad liczących	Stada liczące 2 do 5 sztuk bydła		Stada liczące powyżej 5 sztuk bydła	
liczba stad	liczba zwierząt	1 sztukę bydła	liczba stad	liczba zwierząt	liczba stad	liczba zwierząt
806 845	6098417	204 384	354 953	1058033	247 508	4 836 000

Zgodnie z powyższymi danymi, programem zostanie objętych 1 632 806 zwierząt w 268 949 stadach (1/3 z ogólnej liczby stad). Biorąc pod uwagę możliwość wystąpienia stad pustych, przewidyuje się przebadanie 1 583 822 sztuk bydła.

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia brucelozy u bydła w stadzie jest określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie zwalczania brucelozy (Dz. U. Nr 79, poz. 690). W przypadku podejrzenia wystąpienia tej choroby powiatowy lekarz weterynarii podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu jej potwierdzenie lub wykluczenie. Polegają one m.in. na: przeprowadzeniu dochodzenia epizootycznego, badania klinicznego zwierząt, pobraniu prób do badań oraz w razie konieczności — przeprowadzeniu sekcji zwłok lub badania poubojowego zwierząt. Zwierzęta podejrzone o zakażenie podlegają odosobnieniu w stadzie. Podejrzone stado zostaje objęte nadzorem i nakłada się na nie restrykcje w postaci zakazu przemieszczania zwierząt ze i do stada (dozwolone jedynie przemieszczanie w celu natychmiastowego uboju). Powiatowy lekarz weterynarii powiadamia także podmiot skupujący mleko o podejrzeniu brucelozy w danym stadzie.

W przypadku stwierdzenia brucelozy u bydła (stosownie do art. 44 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz § 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie zwalczania brucelozy) powiatowy lekarz weterynarii wyznacza ognisko choroby oraz podejmuje czynności mające na celu zapobieżenie szerzeniu się choroby. Powiadamia on państwowego inspektora sanitarnego o stwierdzeniu choroby oraz podmiot skupujący mleko o cofnięciu uznania stada bydła za urzędowo wolne od brucelozy. Nakazuje m.in. zabicie chorych zwierząt (nie podlegają one leczeniu), usunięcie i unieszkodliwienie poronionych płodów, łożysk oraz martwych zwierząt, pobranie prób do badań, odkażanie obornika i gnojowicy oraz oczyszczenie i odkażenie wszelkich sprzętów i ściółki, mających kontakt z chorymi zwierzętami. Zakazuje on także wykorzystywania pastwisk, na których przebywało bydło chore na brucelozę, przez 60 dni od dnia usunięcia tych zwierząt z pastwisk.

Ognisko uznaje się za wygaste, gdy wszystkie chore zwierzęta padły lub zostały zabite, a wyniki badań pozostałych zwierząt z gatunków wrażliwych są ujemne oraz zostało przeprowadzone oczyszczanie i odkażanie.

Program nie wprowadza dodatkowych wymagań co do przemieszczania bydła w związku ze statusem epizootycznymi poszczególnych regionów.

Warunki konieczne do uznania stada za urzędowo wolne od brucelozy u bydła zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

Zgodnie z załącznikiem nr 4 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, brucelozą jest chorobą zakaźną podlegającą zakazowi szczepień.

Celem długofalowym, nieobjętym programem, jest uznanie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za urzędowo wolne od tej choroby, co będzie mogło nastąpić, jeżeli zostaną spełnione następujące warunki:

- 1) w okresie 3 lat nie zostanie stwierdzone poronienie spowodowane bakteriami *Brucella* oraz nie zostaną wyizolowane bakterie *Brucella abortus*, a badaniom diagnostycznym będą poddawane zarówno każdy poroniony płód, jak i jego matka;
- 2) nie zostaną stwierdzone objawy kliniczne brucelozy u bydła;
- 3) co najmniej 99,8 % stad uzyska status stad urzędowo wolnych od brucelozy u bydła w okresie ostatnich 5 lat;
- 4) powiatowy lekarz weterynarii przeprowadzi badania w każdym przypadku zgłoszenia poronienia u bydła;
- 5) jest możliwa identyfikacja stada pochodzenia i stada przejściowego dla każdej sztuki bydła;
- 6) bydło wprowadzane na terytorium państwa, do chowu lub hodowli, pochodzi wyłącznie ze stad urzędowo wolnych od brucelozy bydła oraz uzyskuje ujemny wynik testu serologicznego.

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem

Okres trwania programu: rok 2007

Działania podejmowane w związku z realizacją programu:

☒ kontrola	☒ zwalczanie
☒ badania	☒ badania
☒ ubój zwierząt z dodatnim wynikiem	☒ ubój zwierząt z dodatnim wynikiem
☒ zabicie zwierząt z dodatnim wynikiem	☒ zabicie zwierząt z dodatnim wynikiem
☐ szczepienia	☐ rozszerzony ubój lub zabijanie
☐ leczenie	☒ niszczenie produktów
☒ niszczenie produktów	
☒ kontrola i nadzór	
☐ inne środki (wymienić)	

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację w województwach, na których obszarach program będzie realizowany

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a ponieważ jest on współfinansowany ze środków

Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program będzie realizowany

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Mapa 1. Obecny podział administracyjny terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na województwa

4.4. Akty prawne w zakresie objętym programem

4.4.1. Akty prawne stanowiące podstawę do rejestracji gospodarstw:

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności;
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 stycznia 2003 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących niektóre rodzaje działalności dotyczące zwierząt i produktów zwierzęcych;
- 4) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zamieszczanych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych.

4.4.2. Akty prawne stanowiące podstawę do identyfikacji i rejestracji zwierząt:

- 1) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) rozporządzenie Komisji nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów gospodarstw;
- 3) rozporządzenie Komisji nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła;
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich;
- 5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 lipca 2004 r. w sprawie określenia wzoru paszportu konia i wzoru paszportu bydła;
- 6) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie księgi rejestracji bydła, świń, owiec lub kóz.

4.4.3. Akty prawne stanowiące podstawę do powiadamiania o chorobie:

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, zgodnie z którą brucelozą u bydła jest chorobą podlegającą obowiązkowi zwalczania (załącznik nr 2 do ustawy);

- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe.

4.4.4. Akty prawne stanowiące podstawę do podejmowania działań w przypadku stwierdzenia wystąpienia brucelozy u bydła, podejmowanych w celu zwalczania tej choroby:

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie zwalczania brucelozy;
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.5. Akty prawne stanowiące podstawę do kwalifikacji zwierząt i stad na podstawie kryterium występowania lub zagrożenia wystąpienia brucelozy u bydła:

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie zwalczania brucelozy;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.6. Procedury kontrolne, a w szczególności zasady przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie brucelozą u bydła określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie zwalczania brucelozy.

4.4.7. Akt prawny stanowiący podstawę do kontroli występowania brucelozy u bydła — rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

4.4.8. Akt prawny stanowiący podstawę do uzyskania odszkodowań dla posiadaczy zwierząt zabitych z nakazu właściwych organów w związku ze zwalczaniem brucelozy u bydła — ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii, wynagrodzenie za pobranie krwi lub mleka do badań wynosi:

- 1) za pierwszą sztukę w stadzie — 15,00 zł;
- 2) od 2 do 5 sztuk — za każde zwierzę — 4,50 zł;
- 3) powyżej 5 sztuk — za każde następne zwierzę — 3,40 zł.

W celu określenia kwot wynagrodzenia za przeprowadzenie badań wstępnie przyjęto na potrzeby programu, że w trakcie jego realizacji zostanie przebadanych 268 949 sztuk bydła, o których mowa w pkt 1, 479 276 sztuk bydła, o których mowa w pkt 2, oraz 835 597 sztuk bydła, o których mowa w pkt 3.

Całkowity koszt związany z realizacją programu wyniesie **18 483 273 zł**.

Główną korzyścią z realizacji programu dla właścicieli stad oraz podmiotów prowadzących obrót bydłem będzie prowadzenie swobodnego handlu bydłem wewnątrz Wspólnoty dzięki uzyskaniu statusów regionów urzędowo wolnych. Po uznaniu danego stada i regionu za urzędowo wolne od brucelozy bydła będzie możliwy swobodny handel bydłem, bez przeszkód o charakterze sanitarnym, co zwiększy konkurencyjność polskich hodowców i producentów bydła na rynku unijnym, jak również na rynkach państw trzecich.

Dodatkową korzyścią płynącą z realizacji programu będzie możliwość uniknięcia strat bezpośrednich — kosztów wynikających ze zmniejszenia produkcji. W celu utrzymania statusu stada uznanego za urzędowo wolne od brucelozy bydła wystarczy wykonywać badania w kierunku tej choroby jedynie co 3 lata. Ponadto w regionach uznanych za urzędowo wolne będzie można zmniejszyć częstotliwość badań — coroczne jedno badanie wszystkich zwierząt powyżej 24. miesiąca życia przez pierwsze pięć lat po uzyskaniu statusu.

6. Dane dotyczące sytuacji epizootycznej w ostatnich latach

6.1. Rozwój choroby

6.1.1. Dane dotyczące rozwoju choroby

6.1.1.1. Dane dotyczące stad

Choroba: brucelloza u bydła Gatunek zwierząt: bydło

Rok: 2001

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(b)	Liczba nowych stad z dodatnim wynikiem badań ^(c)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% stad z dodatnim wynikiem badań	% nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1097208	1097208	273756	15	15	0	0	24	0,005	0,005

Rok: 2002

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(b)	Liczba nowych stad z dodatnim wynikiem badań ^(c)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% stad z dodatnim wynikiem badań	% nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	975108	975108	243317	15	15	0	0	24	0,006	0,006

Rok: 2003

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(b)	Liczba nowych stad z dodatnim wynikiem badań ^(c)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% stad z dodatnim wynikiem badań	% nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	898464	898464	266387	7	7	0	0	29	0,003	0,003

Rok: 2004

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(b)	Liczba nowych stad z dodatnim wynikiem badań ^(c)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% stad z dodatnim wynikiem badań	% nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	882761	283823	258954	14	11	0	0	91,24	0,005	0,003

Rok: 2005

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(b)	Liczba nowych stad z dodatnim wynikiem badań ^(c)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% zbadanych stad objętych programem	% stad z dodatnim wynikiem badań	% nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	930436	310011	263894 ^(*)	12	12	2	16,67%	85,12	0,005	0,005

(*) Jest to liczba stad, w których przeprowadzono kontrole. Natomiast liczba stad, w których przeprowadzono badania, to 226576. Odnotowano 37318 stad pustych.

(a) Łączna liczba stad w regionie, łącznie ze stadami kwalifikującymi się i niekwalifikującymi się do programu.

(b) Stada co najmniej z jednym zwierzęciem reagującym dodatnio w ramach programu, niezależnie od liczby badań przeprowadzonych w tym stadzie.

(c) Stada, których status w poprzednim okresie był niezany, niewolny — ujemny, wolny, urzędowo wolny lub zawieszony i które mają przynajmniej jedno dodatnio reagujące zwierzę.

6.1.1.2. Dane dotyczące zwierząt

Choroba: brucelloza u bydła Gatunek zwierząt: bydło

Rok: 2001

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(c)	Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	% zbadanych stad objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3)\times100$	$10=(6/4)\times100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5262088	5262088	1160325	1160325	17	17	17	22	0,0014

Rok: 2002

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(c)	Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3)\times100$	$10=(6/4)\times100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	4461206	4461206	1121743	1121743	17	17	17	25	0,0015

Rok: 2003

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(c)	Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypo- spolitej Polskiej	5652154	5652154	1211775	1211775	7	7	7	21	0,0005

Rok: 2004

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(c)	Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypo- spolitej Polskiej	5649362	1377420	1264297	1249828	15 ^(*)	15	15	91,79	0,0011

Rok: 2005

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt zbadanych w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(c)	Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3)\times100$	$10=(6/4)\times100$
Terytorium Rzeczypo- spolitej Polskiej	6146623	1623440	1152058	1152058	12	12	12	70,964	0,001

(*) W dwóch przypadkach występowanie brucelozы u bydła nie zostało potwierdzone badaniem przeprowadzonym w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym — Pań- stwowym Instytucie Badawczym w Puławach.

(a) Łączna liczba stad w regionie, łącznie ze stadami kwalifikującymi się i niekwalifikującymi się do programu.

(b) Obejmuje zwierzęta badane indywidualnie i zbiorowo.

(c) Obejmuje tylko zwierzęta zbadane indywidualnie.

6.2. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane dotyczące nadzoru i testów laboratoryjnych

Choroba: brucelloza u bydła Gatunek zwierząt: bydło

Opis zastosowanych testów serologicznych:

- 1) OA — odczyn aglutynacji próbkówkowej;
- 2) OKAP — odczyn kwaśnej aglutynacji płytowej;
- 3) OWD — odczyn wiązania dopełniacza;
- 4) OMA — odczyn mikro- i makroaglutynacji;
- 5) Test ELISA z pojedynczą próbą surowicy;
- 6) OAG — odczyn antyglobulinowy.

Rok: 2001

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1160325	17	0	0	0	0

Rok: 2002

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1121743	16	0	0	0	0

Rok: 2003

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1211775	7	0	0	0	0

Rok: 2004

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1264297	15 ^(*)	400	0	0	0

Rok: 2005

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1152058	12	358	0	0	0

(*) W dwóch przypadkach występowanie brucelozy nie zostało potwierdzone badaniem przeprowadzonym w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym — Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach.

6.3. Dane dotyczące zakażeń
Choroba: brucelloza u bydła Gatunek zwierząt: bydło

Rok: 2001

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	15	17

Rok: 2002

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	15	17

Rok: 2003

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	7	7

Rok: 2004

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14	15

Rok: 2005

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	12	12

6.4. Dane dotyczące statusu stad na koniec roku 2005

Rok: 2005 Choroba: brucelloza u bydła Gatunek zwierząt: bydło

Status stad i zwierząt objętych programem															
Region	całkowita liczba stad i zwierząt objętych programem		nieznany ^(a)		niewolne i nieurzędowo wolne				wolne lub urzędowo wolne zawieszone			wolne		urzędowo wolne	
					ostatni dodatni wynik badania ^(b)		ostatni ujemny wynik badania ^(c)								
	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	226576	1152058	0	0	38	2		60	9	589	0	0	226563	1151371	

(a) Status nieznan: brak wyników poprzednich badań.

(b) Niewolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z jednym dodatnim wynikiem w ostatnim badaniu.

(c) Niewolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z ujemnymi wynikami w ostatnim badaniu, ale niemające statusu urzędowo wolnego.

7. Cele

7.1. Cele testów diagnostycznych

7.1.1. Cele w odniesieniu do testów diagnostycznych

7.1.1.1. Liczba testów

Region	Typ testu	Populacja docelowa	Typ próbki	Cel	Liczba planowanych testów
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	OKAP	bydło powyżej 12. miesiąca życia	krew	badanie skринingowe - nadzór	1 583 822
	OWD OA	bydło powyżej 12. miesiąca życia	krew	potwierdzenie w przypadku wątpliwych wyników (ZHW)	4000 4000
	OWD, OA, OME, OAG	bydło powyżej 12. miesiąca życia	krew	potwierdzenie w przypadku uzyskania dodatnich wyników w ZHW	20
					1591842

7.1.2.2. Cele testowania zwierząt

Choroba: bruceloza u bydła

Region	Łączna liczba zwierząt objętych programem		Łączna liczba zwierząt do zbadania	Łączna liczba zwierząt do zbadania indywidualnego	Łączna przewidywana liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Ubój		Wskaźniki docelowe	
	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba zwierząt objętych programem				liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	całkowita liczba zwierząt do uboju	przewidywany % zwierząt do zbadania objętych programem	% zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3)\times100$	$10=(6/4)\times100$
Terytorium Rzeczy- pospolitej Polskiej	6 098 417	1 632 806	1 583 822	1 583 822	11	11	11	97 %	0,0007

7.2. Cele testowania w zakresie kwalifikacji

Choroba: bruceloza u bydła

Region	Status stad i zwierząt objętych programem na koniec roku											
	łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		przewidywany nieznan status ^(a)		przewidywane niewolne lub nieurzędowo wolne		przewidywane wolne lub urzędowo wolne zawieszone		przewidywane wolne		przewidywane urzędowo wolne	
	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta	stada	zwierzęta
Terytorium Rzeczy- pospolitej Polskiej	260 880	1 583 822	0	0	5	50	0	0	5	50	0	260 870 1583722

^(a) Status nieznan: brak wyników poprzednich badań.

^(b) Niewolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z jednym dodatnim wynikiem w ostatnim badaniu.

^(c) Niewolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z ujemnymi wynikami w ostatnim badaniu, ale niemające statusu urzędowo wolnego.

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Koszt programu obliczono według średniego kursu euro z dnia 27 kwietnia 2006 r., który wynosił 3,8665 zł.
Wszystkie wartości są podane bez VAT.

Koszty	Specyfikacja	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy (w złotych)	Koszt całkowity (w złotych) (*)	Finansowanie wspólnotowe
1. Testów					
1.1. analizy	Test: OKAP	1 583 822	3,16	5 004 878	+
	Testy potwierdzające w ZHW				
	OWD	4000	12,65	50 600	+
	OA	4000	10,5	42 000	+
	Potwierdzenie w laboratorium referencyjnym w Puławach	170	63,2	10 744	+
1.2. próbkobrania					
		268 979	15,00	4 034 685	+
		479 276	4,50	2 156 742	
	Próbkobranie: pobieranie krwi	835 597	3,40	2 841 030	
				razem: 9 032 457	
	Koszty dojazdów (w km)	5380180	0,8	4 304 144	+
2. Uboju i unieszkodliwienia					
2.1. odszkodowania za zwierzęta	Liczba sztuk	11	3 000	33 000	+
2.2. koszty transportu	w km	2000	0,8	1 600	+
2.3. koszty unieszkodliwienia	Liczba sztuk	11	190	2 090	+
3. Czyszczenia i odkażania	100 m ²	11	160	1 760	+
	Ogółem			18 483 273	+

(*) Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2007.

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIZNY
(RABIES)

1. Identyfikacja programu

Państwo Członkowskie: **Rzeczpospolita Polska**
Choroba: **Wścieklizna**
Rok wdrożenia: **2007**
Data wystania
do Komisji Europejskiej: **31 maja 2006 r.**

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie wścieklizny

W okresie międzywojennym i w pierwszych latach po II wojnie światowej głównym nosicielem wścieklizny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej były psy. Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliznie pozwoliło na opanowanie problemu występowania choroby w Polsce. Liczba przypadków wścieklizny wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3600 w 1946 r. do 73 przypadków w 1956 r. Problem wścieklizny ponownie pojawił się, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt dzikich. W latach 1946—1956 zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wścieklizny wśród zwierząt dzikich. W 1956 i 1957 r. nie zanotowano żadnego przypadku wścieklizny u zwierząt dzikich. W latach następnych był zauważalny wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich, a w szczególności u lisów wolno żyjących. Pod koniec lat siedemdziesiątych zachorowania u zwierząt dzikich przekraczały liczbę zachorowań u zwierząt domowych.

W 1990 r. w Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono 2045 przypadków wścieklizny, w tym 1668 przypadków wśród zwierząt dzikich (1374 przypadki u lisów wolno żyjących). Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwach: poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123), śląskim (103). Nie notowano ich w województwie białkopodlaskim, a pojedyncze przypadki odnotowano w województwach: lubelskim, łomżyńskim, łódzkim, przemyskim.

W 1991 r. stwierdzono 2287 przypadków wścieklizny, w tym 1864 u zwierząt dzikich, z czego 1513 przypadków u lisów wolno żyjących. Wścieklizny nie odnotowano w województwie lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w województwach: przemyskim, łódzkim, łomżyńskim, krośnieńskim.

W 1992 r. stwierdzono 3084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2549, z czego 2079 przypadków u lisów wolno żyjących.

Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie.

W 1993 r. stwierdzono 2648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2166 u zwierząt dzikich, z czego 1803 przypadki u lisów wolno żyjących.

W 1994 r. stwierdzono 2238 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 1788 u zwierząt dzikich, z czego 1506 przypadków u lisów wolno żyjących.

W 1995 r. stwierdzono 1973 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1528 u zwierząt dzikich, z czego 1280 przypadków u lisów wolno żyjących.

W 1996 r. stwierdzono 2527 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2064 u zwierząt dzikich, z czego 1779 przypadków u lisów wolno żyjących.

W 1997 r. stwierdzono 1494 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1239 u zwierząt dzikich, z czego 1091 przypadków u lisów wolno żyjących.

Efektom nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części Rzeczypospolitej Polskiej był spadek liczby przypadków wścieklizny, a zwłaszcza niewystępowanie tej choroby w województwach: zachodniopomorskim, lubuskim i dolnośląskim.

W 1998 r. stwierdzono 1329 przypadków u zwierząt, w tym 1120 przypadków u zwierząt dzikich, z czego 927 przypadków u lisów wolno żyjących.

W 1999 r. stwierdzono 1148 przypadków u zwierząt, z czego 721 przypadków u lisów wolno żyjących.

W 2000 r. stwierdzono 2224 przypadki u zwierząt, z czego 1583 przypadki u lisów wolno żyjących, a w 2001 r. stwierdzono 2964 przypadki u zwierząt, z czego 2224 przypadki u lisów wolno żyjących.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano zmiany w obszarach występowania wścieklizny. Pojawiły się przypadki zachorowań na wschodnich obszarach Rzeczypospolitej Polskiej, czyli obszarach nieobjętych do tej pory szczepieniami, oraz występowały pojedyncze przypadki wścieklizny na terenach przygranicznych z Republiką Czeską.

W 2002 r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 1119, z czego 1038 przypadków zanotowano u zwierząt dzikich (w tym 884 u lisów wolno żyjących). W 2002 r. największą liczbę przypadków wścieklizny zwierząt zanotowano w województwie wielkopolskim — 339 przypadków, jednak, jak wykazują dane za lata 2003—2005 i okres od stycznia do kwietnia 2006 r., uległa ona następnie znacznemu zmniejszeniu w tym województwie (załączniki nr 1—5 do programu).

Obecnie największym problemem związanym z występowaniem wścieklizny jest granica północno-wschodnia i wschodnia Rzeczypospolitej

Polskiej, gdzie zauważono pojawienie się przypadków wścieklizny z terenów Ukrainy oraz Federacji Rosyjskiej (Obwód Kaliningradzki).

W związku z tak gwałtownie narastającym problemem wścieklizny wśród zwierząt dzikich na przełomie 1991 i 1992 r. opracowano założenia do programu zwalczania wścieklizny w Rzeczypospolitej Polskiej.

W pierwszym etapie wykładanie szczepionki miało objąć teren w pasie przygranicznym z Niemcami (Szczecin, Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra, Jelenia Góra, Wałbrzych, Legnica, Opole, Wrocław, Poznań, Piła, Leszno, Koszalin), gdzie wścieklizna u lisów wolno żyjących występowała endemicznie i stwierdzano najczęściej przypadki tej choroby. Zaproponowano wykładanie szczepionki 2 razy w roku — wiosną i jesienią — po 16 dawek (przynęt) na km². Wykładanie szczepionki miało być przeprowadzane ręcznie. Stopniowo akcja miała być rozszerzana o kolejne województwa w kierunku wschodnim. Wraz z wykładaniem szczepionki miała być prowadzona kontrola szczepień określająca wskaźnik przyjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące oraz wskaźnik nabytej odporności.

Jednak w 1992 r. zmieniono sposób rozrzucania szczepionki z ręcznego na wyrzucanie z samolotów, a liczbę województw objętych szczepieniem zmniejszono z 12 do 6. Zrezygnowano z następujących województw: opolskiego, wrocławskiego, leszczyńskiego, pilskiego, poznańskiego, koszalińskiego.

Ostatecznie Rzeczpospolita Polska rozpoczęła program szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie w 1993 r.

W 1994 r. obszar szczepień został powiększony o 6 województw (koszalińskie, słupskie, pilskie, katowickie, bielsko-bialskie, skierniewickie).

W 1995 r. obszar szczepień został powiększony o 10 województw (gdańskie, bydgoskie, konińskie, leszczyńskie, poznańskie, kaliskie, wrocławskie, opolskie, częstochowskie, warszawskie).

W 1996 r. obszar szczepień został powiększony o 4 województwa (krośnieńskie, nowosądeckie, elbląskie, piotrkowskie).

W 1997 r. obszar szczepień został powiększony o województwo krakowskie.

W 1998 r. obszar szczepień został powiększony o 5 województw (tarnowskie, sieradzkie, radomskie, łódzkie, lubelskie — 1 gmina).

W 1999 r. został zmieniony podział administracyjny państwa z 49 województw na 16 województw i wówczas szczepieniami objęto całkowicie województwa: dolnośląskie, lubuskie,

zachodniopomorskie, wielkopolskie, śląskie, pomorskie, opolskie, małopolskie, natomiast częściowo województwa: kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie, podkarpackie. Natomiast w województwach: podlaskim i świętokrzyskim nie prowadzono szczepień.

W 2000 r. obszar szczepień nie uległ zmianie. W wyniku gwałtownego wzrostu zachorowań zwierząt na wściekliznę na terenach, gdzie nie prowadzono szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, oraz na granicy „obszaru szczepionego” z „obszarem nieszczepionym” w 2001 r. wprowadzono zmodernizowany program szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, gdzie zrezygnowano w akcji wiosennej ze szczepień na terenach zachodnich Rzeczypospolitej Polskiej, na których od dłuższego czasu nie odnotowywano przypadków wścieklizny u zwierząt. Obszar objęty szczepieniami to:

- 1) powiat wałecki w województwie zachodniopomorskim;
- 2) powiaty: dzierzoniowski, ząbkowicki i kłodzki w województwie dolnośląskim;
- 3) województwo pomorskie, z wyjątkiem powiatów: słupskiego, lęborskiego i bytomskiego;
- 4) województwa: warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, małopolskie, opolskie, śląskie, łódzkie, świętokrzyskie;
- 5) powiaty: warszawski zachodni, gostyński, sochaczewski, żyrardowski, grodziski, pruszkowski, piaseczyński, grójceński, białobrzegi, przysucki, radomski, szydłowiecki, zwoleniński, lipski, kozienicki, sierpecki, płoński, nowodworski, ciechanowski, mławski, żuromiński, przasnyski, ostrołęcki, makowski, legionowski i pułtuski w województwie mazowieckim;
- 6) gmina Janowiec i część gminy Puławy w województwie lubelskim;
- 7) powiaty: bieszczadzki, brzozowski, dębicki, jasielski, kolbuszowski, krośnieński, tańcucki, mielecki, ropczycki, rzeszowski, sanocki, strzyżowski i tarnobrzegi w całości oraz powiaty: jarosławski, leżajski, niżański, przemyski, przeworski i stalowowolski w części na południe od linii rzeki San w województwie podkarpackim.

Natomiast w akcji jesiennej 2001 r. szczepieniami objęto większą część terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poza województwem podlaskim, częścią województw: lubelskiego i podkarpackiego.

Od 2002 r. akcja szczepień obejmuje całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyniki badań monitoringowych akcji szczepień

Akcje szczepień	Badania monitoringowe wykonywane w celu określenia efektywności szczepień		Różnicowanie szczepów wirusa
	TC (w %)	RFFIT (w %)	
jesień 1998 r.	67,7	68,0	0
wiosna 1999 r.	64,3	66,7	0
jesień 1999 r.	64,4	82,9	0
wiosna 2000 r.	55,3	75,3	0
jesień 2000 r.	64,4	81,7	0
wiosna i jesień 2001 r.	52,4	62,1	0
wiosna i jesień 2002 r.	66,7	72,9	0
wiosna i jesień 2003 r.	78,4	92,6	0
wiosna i jesień 2004 r.	82,5	94,0	0
wiosna i jesień 2005 r.	85,8 ^(*)	83,6 ^(*)	0

(*) Na podstawie wstępnych wyników badań.

TC — tetracykliny (marker)

RFFIT — rapid fluorescent focus inhibition test

3. Opis programu

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

Psy powyżej 3. miesiąca życia przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 56 tej ustawy, podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509) szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z tym rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w roku kalendarzowym na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na obszarze województwa i na obszarach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na obszarze województwa i na obszarach

województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC), wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów wolno żyjących odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie. Natomiast w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

Diagnostyka i metody badań laboratoryjnych

Rutynowa diagnostyka wścieklizny dla wszystkich gatunków zwierząt jest prowadzona w 16 zakładach higieny weterynaryjnej (ZHW) oraz w Krajowym Laboratorium Referencyjnym w Puławach (Zakład Wirusologii Państwowego

Instytutu Weterynaryjnego — Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach) przy użyciu następujących rodzajów badań:

- 1) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym;
- 2) izolacja wirusa na myszach;
- 3) izolacja wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy;
- 4) genotypizacja izolatów wirusa wścieklizny (tylko w Krajowym Laboratorium Referencyjnym);
- 5) badanie serologiczne — test seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test — RFFIT).

Natomiast badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolno żyjących wykonują 3 zakłady higieny weterynaryjnej (ZHW w Bydgoszczy, ZHW w Ostrołęce i ZHW w Opolu) następującymi metodami:

- 1) immunofluorescencja odcisków mózgowych — badanie w kierunku wścieklizny;
- 2) szlify kostne żuchwy — badanie na obecność markera (TC — tetracyklin);
- 3) test seroneutralizacji (RFFIT) — określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrżep z serca lub płyn z klatki piersiowej);
- 4) zbieranie i analizowanie danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny w obszarze objętym szczepieniem.

4. Działania przewidziane programem

4.1. Podsumowanie działań

Okres trwania programu: rok 2007

☒ kontrola	☒ zwalczanie
☒ badania laboratoryjne	☒ badania laboratoryjne
☒ szczepienie	
☒ monitoring	

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację w województwach, na których obszarze program będzie realizowany

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a ponieważ jest on współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu monitoringu i zwalczania wścieklizny jest na poziomie centralnym Główny Lekarz Weterynarii.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii. Rutynowa diagnostyka wścieklizny jest przeprowadzana przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej, tzn.: ZHW we Wrocławiu, ZHW w Bydgoszczy, ZHW w Lublinie, ZHW w Gorzowie Wielkopolskim, ZHW w Łodzi, ZHW w Krakowie, ZHW w Warszawie, ZHW w Opolu, ZHW w Krośnie, ZHW w Białymstoku, ZHW w Gdańsku, ZHW w Katowicach, ZHW w Kielcach, ZHW w Olsztynie, ZHW w Poznaniu i ZHW w Szczecinie. Natomiast monitoring efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie wykonują jedynie ZHW w Bydgoszczy, ZHW w Ostrołęce i ZHW w Opolu.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2004 r. w sprawie wykazu laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 251, poz. 2513) wyznaczyło jako Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny Zakład Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego — Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program będzie realizowany

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa (w km ²)	Obszar objęty doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie (w km ²)
dolnośląskie	19 948,00	15 958,00
kujawsko-pomorskie	17 970,00	16 533,40
lubelskie	25 115,00	22 604,00
lubuskie	13 988,00	13 054,00
łódzkie	18 219,00	16 970,00
małopolskie	15 152,00	15 145,00
mazowieckie	35 579,00	32 717,00
opolskie	9 412,00	8 000,00
podkarpackie	17 926,00	16 133,00
podlaskie	20 180,00	18 162,00
pomorskie	18 293,00	18 293,00
śląskie	12 294,00	10 130,50
świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21 483,00
wielkopolskie	29 825,60	25 359,00
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00
Razem	312 678,08	281 041,90

4.4. Działania wdrożone programem**4.4.1. Akty prawne stanowiące podstawę do powiadomienia o chorobie:**

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

4.4.2. Akty prawne stanowiące podstawę do działań w przypadku uzyskania dodatnich wyników badań:

- 1) przepisy rozdziału 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13, poz. 103).

4.4.3. Akty prawne stanowiące podstawę do kwalifikacji zwierząt i stad:

Zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wszystkie lisy wolno żyjące na terenach określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia

2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie podlegają szczepieniu, zgodnie ze szczegółowymi warunkami i sposobem określonymi w tym rozporządzeniu.

4.4.4. Akty prawne stanowiące podstawę do kontroli choroby, w tym testy i szczepienia:

- 1) art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie;
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt;
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny.

Techniczny opis badań i analiz używanych do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem szczepień

1) Badania serologiczne:

Test seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test — RFFIT) zgodnie z podręcznikiem OIE (rozdział 2.2.5 B.2.b) — wykonywany przez ZHW w Opolu, Ostrołęce i Bydgoszczy, wyznaczone do przeprowadzania badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny w Puławach, na podstawie:

- a) instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWz.II.400/W-77/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie określania poziomu przeciwciał metodą RFFIT,
- b) instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWz.II.400/W-75/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie pobierania materiału do badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolno żyjących.

2) Badania wirusologiczne i immunochemiczne:

- a) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym (fluorescent antibody test — FAT) zgodnie z podręcznikiem OIE (rozdział 2.2.5 B.1.c.i) — rutynowy test w kierunku wścieklizny wykonywany przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej,
- b) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny — badanie wykonywane jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny w Puławach zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWz.II.400/W-76/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie różnicowania szczepów wirusa wścieklizny,
- c) izolacja wirusa:

— izolacja wirusa na myszach — zgodnie z podręcznikiem OIE (rozdział 2.2.5 B.1.c.i) wykonywana przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWz.II.400/W-74/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie izolacji wirusa wścieklizny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy,

— izolacja wirusa wścieklizny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy zgodnie z podręcznikiem OIE (rozdział 2.2.5 B.1.c.ii) wykonywana jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny w Puławach.

- 3) Inne stosowane badania: szlify kostne żuchwy — badanie na obecność markera (TC — tetracyklin) — wykonywane przez 5 zakładów higieny weterynaryjnej (Opole, Ostrołęka, Bydgoszcz, Krosno i Poznań) wyznaczonych do przeprowadzania testów monitoringowych w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny w Puławach zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWz.II.400/W-78/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie wykrywania tetracykliny w szlifach kostnych.
- 4) Stosowane szczepionki: zgodne z wytycznymi OIE, WHO oraz standardami UE (raport Komitetu Naukowego ds. Zdrowia Zwierząt i Ochrony Zwierząt przyjęty w dniu 23 października 2002 r.) dopuszczone do stosowania w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z odrębnymi przepisami krajowymi.
- 5) Monitoring szczepień:

W celu monitorowania szczepień w Rzeczypospolitej Polskiej są przeprowadzane następujące badania:

- a) badanie na obecność markera (TC — tetracyklin) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące; wykonywane przez 3 wyznaczone zakłady higieny weterynaryjnej (Bydgoszcz, Ostrołęka i Opole),
- b) test seroneutralizacji (RFFIT) w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych; wykonywany przez 5 wyznaczonych zakładów higieny weterynaryjnej (Krosno, Poznań, Bydgoszcz, Ostrołęka i Opole),
- c) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych, wykonywane przez Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny w Puławach.

5. **Ogólny opis kosztów i korzyści:** jest zawarty w ust. 8

6. **Dane epidemiologiczne dotyczące rozwoju choroby w ostatnich 5 latach**

6.1. **Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych**

Choroba: wścieklizna **Gatunek zwierząt/kategoria:** lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne — test seroneutralizacji — RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej))

Opis użytych testów wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych — rutynowe badanie w kierunku wścieklizny

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy — badanie na obecność markera (TC — tetracyklin)

Rok: 2003

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	liczba przebadanych próbek ^(a)	liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	liczba przebadanych próbek ^(a)	liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	liczba przebadanych próbek ^(a)	liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Polskiej	16 578 ^(*)	92,55%	18 366	235	16 578 ^(*)	78,43%
Razem	16 578	92,55%	18 366	235	16 578	78,43%

(*) Liczba próbek przesłanych do badań.

^(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

^(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane.

Rok: 2004

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	liczba przebadanych próbek ^(a)	liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	liczba przebadanych próbek ^(a)	liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	liczba przebadanych próbek ^(a)	liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Polskiej	16 551 ^(*)	93,99 %	17 831	86	17 831 ^(*)	82,50 %
Razem	16 551 ^(*)	93,99 %	17 831	86	17 831 ^(*)	82,50 %

(*) Liczba próbek przesłanych do badań.

(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane.

Rok: 2005

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	liczba przebadanych próbek ^(a)	liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	liczba przebadanych próbek ^(a)	liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	liczba przebadanych próbek ^(a)	liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Polskiej	13 250 ^(*)	83,59 % ^(*)	20 636	84	19 465 ^(*)	85,79 % ^(*)
Razem	13 250 ^(*)	83,59 % ^(*)	20 636	84	19 465 ^(*)	85,79 % ^(*)

(*) Na podstawie wstępnych wyników badań.

(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane.

6.2. Dane o przypadkach (jedna tabela/rok/choroba/gatunek)

Rok: 2003 Choroba: wścieklizna Gatunek zwierząt: lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	235
Razem	235

Rok: 2003 Choroba: wścieklizna Gatunek zwierząt: inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	156
Razem	156

Rok: 2004 Choroba: wścieklizna Gatunek zwierząt: lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	86
Razem	86

Rok: 2004 Choroba: wścieklizna Gatunek zwierząt: inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	50
Razem	50

Rok: 2005 Choroba: wścieklizna Gatunek zwierząt: lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	84
Razem	84

Rok: 2005 Choroba: wścieklizna Gatunek zwierząt: inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	54
Razem	54

Rok: 2006 (od 01.01.2006 r. do 30.04.2006 r.)

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	20
Razem	20

Rok: 2006 (od 01.01.2006 r. do 30.04.2006 r.)

Choroba: wścieklizna Gatunek zwierząt: inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	12
Razem	12

6.3. Dane o programach szczepień lub leczenia

Rok: 2006 Choroba: wścieklizna Gatunek zwierząt: lisy wolno żyjące

Opis stosowanych szczepień, działań terapeutycznych lub innych: Wiosenna i jesienna akcja szczepień w 2007 r. obejmie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (powierzchnia objęta szczepieniem — 281 746 km²). Obie akcje będą prowadzone na tych samych zasadach co w latach poprzednich. Planuje się wyłożenie co najmniej 20 dawek szczepionki na km², w sumie w 2007 r. zostanie wyłożonych 11 269 876 dawek szczepionki.

Region	Informacja o programach szczepień lub leczenia	
	liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego weterynaryjnego	
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	11 269 876	

6.4. Dane o zwierzętach dzikich

6.4.1. Szacunki liczebności populacji zwierząt dzikich

Rok: 2003 Metoda obliczania populacji^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt dzikich			
	gatunek: lis wolno żyjący	gatunek: sarna	gatunek: jeleń	gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	184 800	652 600	130 200	163 300
Razem	184 800	652 600	130 200	163 300

^(a) Za standardową metodę szacowania uważa się zabiją zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

Rok: 2004 Metoda obliczania populacji^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt dzikich			
	gatunek: lis wolno żyjący	gatunek: sarna	gatunek: jeleń	gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	187 200	667 600	133 400	160 500
Razem	187 200	667 600	133 400	160 500

^(a) Za standardową metodę szacowania uważa się zabitaż zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

Rok: 2005 Metoda obliczania populacji^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt dzikich			
	gatunek: lis wolno żyjący	gatunek: sarna	gatunek: jeleń	gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	186 737	620 980	109 960	152 393
Razem	186 737	620 980	109 960	152 393

^(a) Za standardową metodę szacowania uważa się zabitaż zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

6.4.2. Monitoring zwierząt dzikich

Choroba: wścieklizna **Gatunek zwierząt: lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne — test RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy — skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych — rutynowe badanie w kierunku wścieklizny

Opis innych testów użytych: szlifcy kości żuchwy — badanie na obecność markera (TC — tetracyklin)

Rok: 2003

Region	Badania serologiczne		Badania wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	liczba przebadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba przebadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba przebadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Polskiej	16 587 ^(*)	92,55%	18 366	235	16 587 ^(*)	78,43%
Razem	16 587	92,55%	18 366	235	16 587	78,43%

^(*) Liczba próbek wystających do badań.

Rok: 2004

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	liczba przebadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba przebadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba przebadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Polskiej	16 551 ^(*)	93,99 %	17 831	86	17 831 ^(*)	82,50 %
Razem	16 551 ^(*)	93,99 %	17 831	86	17 831 ^(*)	82,50 %

^(*) Liczba próbek wystających do badań.

Rok: 2005

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	liczba przebadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba przebadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem	liczba przebadanych próbek	liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Polskiej	13 250 ^(*)	83,59 % ^(*)	20 636	84	19 465 ^(*)	85,79 % ^(*)
Razem	13 250 ^(*)	83,59 % ^(*)	20 636	84	19 465 ^(*)	85,79 % ^(*)

(*) Na podstawie wstępnych wyników badań.

6.4.3. Dane dotyczące szczepienia zwierząt dzikich

Rok: 2006 Choroba: wścieklizna Gatunek zwierząt: lisy wolno żyjące

Region	km ²	Program szczepienia lub leczenia		
		liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego weterynaryjnego, które zostaną wyłożone lub podane	liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego weterynaryjnego, które zostaną wyłożone lub podane
Część terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	281 042	11 269 876	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876

7. Cele

7.1. Cele związane z badaniami laboratoryjnymi

7.1.1. Liczba i rodzaj badań

Choroba: wścieklizna Gatunek zwierząt: lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RFFIT	lisy wolno żyjące	surowica	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test na obecność markera (TC)	lisy wolno żyjące	żuchwa	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Razem					42 786

7.1.2. Plany testów

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa (w km ²)	Powierzchnia objęta programem szczepień (w km ²)	Całkowita powierzchnia bytowania lisów wolno żyjących na obszarze województwa, z którego lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych (w km ²)	Liczba lisów wolno żyjących, które powinny zostać odstrzelone w ramach programu monitoringu w roku (8 lisów/100 km ²)
1	2	3	4	5 = (4 x 8/100)
dolnośląskie	19 948,00	15 958,00	15 958,00	1 277
kujawsko-pomorskie	17 970,00	16 533,40	16 132,28	1 291
lubelskie	25 115,00	22 604,00	22 604,00	1 808
lubuskie	13 988,00	13 054,00	12 108,00	969
łódzkie	18 219,00	16 970,00	16 970,00	1 358
małopolskie	15 152,00	15 145,00	15 145,00	1 212
mazowieckie	35 579,00	32 717,00	32 717,00	2 617
opolskie	9 412,00	8 000,00	8 000,00	640
podkarpackie	17 926,00	16 133,00	14 726,21	1 178
podlaskie	20 180,00	18 162,00	18 162,00	1 453
pomorskie	18 293,00	18 293,00	11 374,85	910
śląskie	12 294,00	10 130,50	10 042,00	803
świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00	10 500,00	840
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21 483,00	21 483,00	1 719
wielkopolskie	29 825,60	25 359,00	25 359,00	2 029
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00	16 135,80	1 291
RAZEM	312 678,08	281 041,90	267 417,14	21 393

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Koszt programu obliczono według kursu średniego euro z dnia 27 kwietnia 2006 r., który wynosił 3,8665 zł.

Wszystkie wartości są podane bez VAT.

Koszty	Wyszczególnienie	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy (w złotych)	Koszt całkowity (w złotych) ^(*)	Finansowanie wspólnotowe
1. Badania laboratoryjne – w 2007 r.					
1.1. Koszty badań	Test: RFFIT	21 393	93,40	1 998 106,20	-
	Test: TC	21 393	77,70	1 662 236,10	-
	Test: różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny	84	183,00	15 372,00	-
1.2. Koszty pobierania próbek	Dostarczenie lisów do badań	21 393	25,00	534 825,00	-
RAZEM					
2. Szczepienie – w 2007 r.					
2.1. Zakup szczepionki		11 269 876	2,14	24 117 534,64	+
2.2. Koszty dystrybucji		11 269 876	0,90	10 142 888,40	+
RAZEM					+
RAZEM					+

Koszt jednostkowy zakupu 1 dawki szczepionki = 2,14 zł / 3,8665 zł = 0,55 euro;

Koszt jednostkowy dystrybucji 1 dawki szczepionki = 0,90 zł / 3,8665 zł = 0,23 euro 1 euro = 3,8665 zł

(*) Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2007.

Załączniki do programu zwalczania wścieklizny (Rabies)
Załącznik nr 1

Przypadki wścieklizny		Kraj:	Polska (POL)		Okres sprawozdawczy (kwartał/rok):																	
Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta dzikie											
	Zwierzęta domowe																					
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdymny pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel	
	1	2								19	6			1					1			
		1								13	1								1			
	6	17								259	9			2	10	1			1			
										1	1											
										3					1							
	2	4								35					2							
	1	4	1							33	3			1					1			
										4												
	6	17	1							128	1				3	2			1			
		3	33							86	24				5	3	1					
										1	2											
	2									7												
										16												
		1	3	12						21	13				1	1						
		12	18	5						255	35				3	3	2			5		
									3	1								1				
Razem	19	69	52							884	96			8	25	8	1	1	10			

Zwierzęta domowe	140
Zwierzęta dzikie	1038
RAZEM	1178

Załącznik nr 2

Przypadki wścieklizny		Kraj:		Polska (POL)		Okres sprawozdawczy (kwartał/rok):																					
Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta dzikie																
	Zwierzęta domowe																										
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel						
		1								12	3			1													
	1		1							7	1																
	3	7							25	1					3												
									1																		
		2								5					1												
										2																	
		1	4							13						2											
		2		14						19	5																
				1						2	1																
																1											
		1	1							4	1																
		2	4	10						23	22				1	3	2			2							
		9	10							120	20				2	1				1							
Razem	19	29	26	0						233	54			4	11	2			3								

Zwierzęta domowe

Zwierzęta dzikie

RAZEM

74

314

388

Załącznik nr 3

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska (POL)

Okres sprawozdawczy (kwartał/rok):

Obszar	Przypadki wścieklizny								Zwierzęta dzikie												
	Zwierzęta domowe								lis	jęnot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	
Województwo	dolnośląskie									3											
	kujawsko-pomorskie								3	1											
	lubelskie			5					19						2						
	lubuskie								3												
	łódzkie																				
	małopolskie																				
	mazowieckie			1																	
	opolskie								4												
	podkarpackie	2	2						4			1									
	podlaskie			2					3	1											
	pomorskie								4												
	śląskie																				
	świętokrzyskie								2												
	warmińsko-mazurskie	2	1	6					12	3											
wielkopolskie			1					31	5			1						1			
zachodniopomorskie								1													
Razem	4	10	8	0				86	13		1	1	2					1			

Zwierzęta domowe

Zwierzęta dzikie

RAZEM

22

114

136

Załącznik nr 4

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska (POL)

Okres sprawozdawczy (kwartał/rok):

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta dzikie											
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel	
Województwo	dolnośląskie														1							
	kujawsko-pomorskie									2												
	lubelskie									2						1						
	lubuskie	1																				
	łódzkie																					
	małopolskie																					
	mazowieckie																					
	opolskie		2							7	1				1							
	podkarpackie	1	2							15												
	podlaskie									1												
	pomorskie																					
	śląskie																					
	świętokrzyskie									1												
	warmińsko-mazurskie	2	3	23	1					39	8											
	wielkopolskie	1								17	1				1							
	zachodniopomorskie																					
Razem	5	7	23	1						84	10		0	3	1					0		

Zwierzęta domowe

36

Zwierzęta dzikie

102

RAZEM

138

Załącznik nr 5

Przypadki wścieklizny		Kraj: Polska (POL)		Okres sprawozdawczy: 1 stycznia – 30 kwietnia																		
Obszar	Przypadki wścieklizny								Zwierzęta dzikie													
	Zwierzęta domowe																					
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel	
										5												
		1								2												
										4												
		1									1											
		1	1							5	6					1						
										4												
Razem	1	3	0	0						20	7				1							

Zwierzęta domowe	4
Zwierzęta dzikie	28
RAZEM	32

**PROGRAM ZWALCZANIA GĄBCZASTEJ ENCEFALOPATII BYDŁA
(BOVINE SPONGIFORM ENCEPHALOPATHY — BSE)**

1. Identyfikacja programu

Państwo Członkowskie: **Rzeczpospolita Polska**
Choroba: **Gąbczasta encefalopatia bydła**

Rok wdrożenia: **2007**
Data wystąpienia
do Komisji Europejskiej: **31 maja 2006 r.**

Monitoring BSE, zgodny z wymaganiami Unii Europejskiej, rozpoczął się w Rzeczypospolitej Polskiej w listopadzie 2001 r. W pierwszych dwóch miesiącach monitoringu zbadano 30 309 sztuk bydła. Odpowiednio w 2002 r. zostały zbadane 286 592 sztuki, w 2003 r. — 455 413, w 2004 r. — 481 116 i w 2005 r. — 515 976 sztuk bydła.

2. Dane dotyczące sytuacji epidemiologicznej choroby

Dane z podziałem na grupy objęte monitoringiem są przedstawione w tabeli 2.1.

Tabela 2.1

Okres	Zdrowe powyżej 30. miesiąca życia	Poddane ubojowi z konieczności powyżej 24. miesiąca życia	Poddane ubojowi sanitarnemu powyżej 24. miesiąca życia	Padłe powyżej 24. miesiąca życia	Podjrzane	Ogółem
2001 XI–XII	29882	64	0	25	0	30309
2002 I–XII	278709	4709	1183	1944	47	286592
2003 I–XII	428452	9401	2757	14715	88	455413
2004 I–XII	445198	9259	2134	24449	76	481116
2005 I–XII	472028	10495	648	32552	253	515976

Ponadto w ramach kontynuowanego programu monitoringu od stycznia do końca marca 2006 r. zostało przebadanych 115 929 sztuk bydła. Dane dotyczące tego okresu ilustruje tabela 2.2.

Tabela 2.2

Okres	Zdrowe powyżej 30. miesiąca życia	Poddane ubojowi z konieczności powyżej 24. miesiąca życia	Poddane ubojowi sanitarnemu powyżej 24. miesiąca życia	Padłe powyżej 24. miesiąca życia	Podjrzane	Ogółem
2006 I–III	104682	2486	87	8609	65	115929

		dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie
2002 rok	styczeń																
	luty																
	marzec																
	kwiecień																
	maj						1										
	czerwiec																
	lipiec																
	sierpień			1													
	wrzesień								1								
	październik			1													
	listopad																
	grudzień																
		0	0	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
		razem: 4															

		dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie
2003 rok	styczeń																
	luty														1		
	marzec																
	kwiecień																
	maj																
	czerwiec																
	lipiec																
	sierpień						1	1									
	wrzesień		1														
	październik																
	listopad							1									
	grudzień																
		0	1	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0
		razem: 5															

rok		0	0	1	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	1	2	1
2004	styczeń				1						1						
	luty																
	marzec			1												1	
	kwiecień																1
	maj														1		
	czerwiec					1											
	lipiec																
	sierpień					1				1							
	wrzesień																
	październik																
	listopad						1									1	
	grudzień																
razem: 11																	

2005																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
rok	styczeń						1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								</

[illegible]

Największą liczbę przypadków wykryto w ramach tzw. „aktywnego nadzoru” w grupie zdrowego bydła kierowanego do uboju. W ramach tzw. „nadzoru pasywnego” wykryto zaledwie kilka przypadków BSE. Poszczególne grupy, w których stwierdzono przypadki BSE, przedstawia tabela 2.4.

Tabela 2.4

Rok	Liczba przypadków BSE	Poddane ubojowi jako zdrowe	Poddane ubojowi z konieczności	Z objawami klinicznymi	Padłe	Kohorta
2002	4	3		1		
2003	5	4		1		
2004	11	8	2		1	
2005	20	16		1	2	1
Razem:	40	31	2	3	3	1

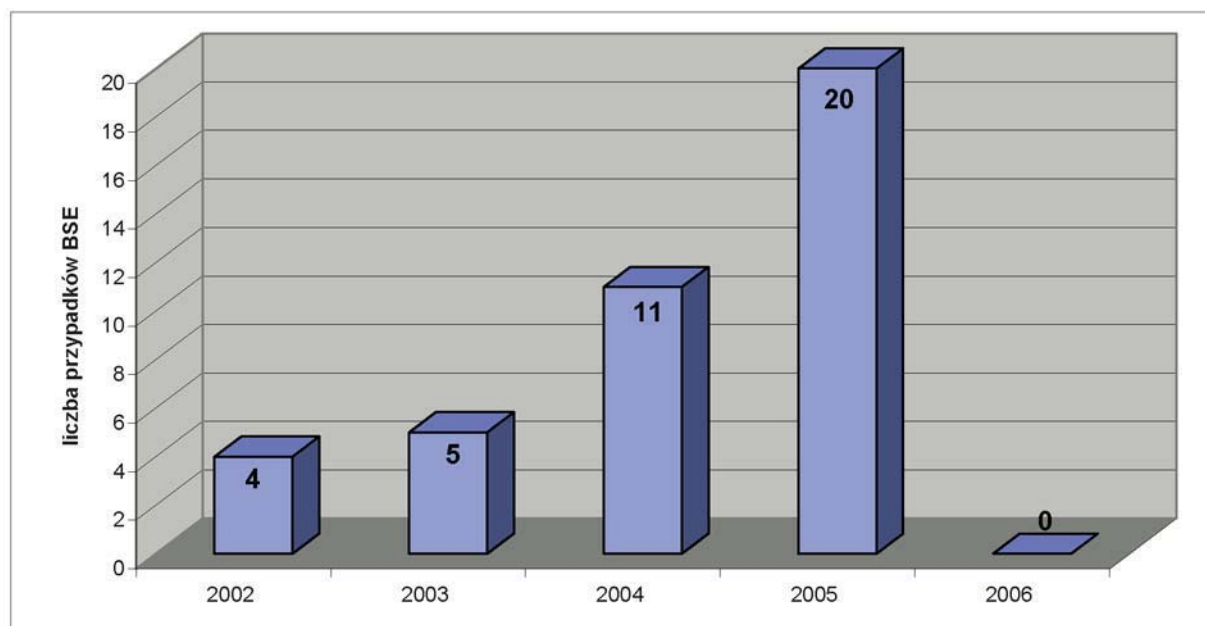
Wszystkie sztuki bydła, u których wykryto BSE, były polskiego pochodzenia. Dochodzenie epi-zootyczne prowadzone w celu wyjaśnienia dróg zakażeń wskazywało, że najbardziej prawdopodobną drogą było zakażenie przez spożycie paszy zawierającej białko pochodzące od ssaków lub preparatów mlekozastępczych zawierających tłuszcze zwierzęcy.

W ostatnich 4 latach sytuacja w zakresie BSE podlegała zmianom, przy utrzymującej się ten-

dencji wzrostowej. Wprowadzenie programu monitoringu zgodnego z wytycznymi Unii Europejskiej pozwoliło na wykrycie zwierząt zakażonych. Od 2002 r. liczba tych przypadków systematycznie rośnie i przedstawia się następująco: w okresie od 2002 r. do 2003 r. wzrost wynosił 25 %, od 2003 r. do 2004 r. — 120 %, od 2004 r. do 2005 r. — 82 %.

Tendencję wzrostową liczby przypadków BSE w latach 2002—2005 ilustruje wykres 2.1.

Wykres 2.1

Biorąc pod uwagę wiek krów, u których stwierdzono BSE, można zauważyć, że najwyższą liczbę przypadków zaobserwowano u bydła urodzonego po 1996 r. oraz przed 2001 r. Najwięcej przypadków zawierało się w grupie krów od 5. do 9. roku życia, przy czym zwłaszcza u zwierząt mających 7 i 8 lat życia.

3. Opis programu

Celem realizacji programu jest wykrycie każdego przypadku BSE w populacji bydła w Rzeczy-

pospolitej Polskiej, gdyż zapobiega ono przedostaniu się czynnika TSE do łańcucha pokarmowego ludzi i zwierząt.

Środki zapobiegawcze oraz zwalczanie polegają na usuwaniu zwierząt ze stad, w których stwierdzono przypadki BSE, poddawaniu ubojowi kohorty oraz potomstwa, aktywnym nadzorze nad grupą bydła powyżej 30. miesiąca życia przeznaczonego do uboju w celu spożycia przez ludzi, bydła padłego oraz innych grup ryzyka bydła powyżej 24. miesiąca życia,

zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającym zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektó-

rych przenośnych gąbczastych encefalopatii (Dz. Urz. WE L 147 z 31.05.2001, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 32, str. 289).

4. Środki przewidziane programem

4.1. Wykaz środków przewidzianych programem:

Okres trwania programu: rok 2007

☒ kontrola	☒ zwalczanie
☒ badanie	☒ badanie
☐ ubój zwierząt chorych	☐ ubój zwierząt chorych
☒ zabijanie zwierząt chorych	☒ zabijanie zwierząt chorych
☐ szczepienie	☒ rozszerzenie zabijania lub uboju
☐ leczenie	☒ niszczenie produktów
☒ niszczenie produktów	
☒ monitorowanie lub nadzór	
☐ inne środki (wymienić)	

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację w województwach, na których obszarze program będzie realizowany

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, organ szczebla centralnego — Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a ponie-

waż jest on współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

4.3. Wskazanie obszarów geograficznych, na których program będzie realizowany

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

4.4. Środki podejmowane w trakcie trwania programu

4.4.1. Akty prawne stanowiące podstawę do rejestracji gospodarstw:

Gospodarstwa w Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie są utrzymywane zwierzęta gospodarskie, są rejestrowane w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt, zgodnie z poniższymi przepisami:

- 1) ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Wymienione powyżej akty prawne określają szczegółowe zasady dotyczące identyfikacji i rejestracji zwierząt, gospodarstw oraz osób zajmujących się utrzymywaniem zwierząt gospodarskich.

Akty prawne stanowiące podstawę do rejestracji zwierząt:

Identyfikacja i rejestracja bydła w Rzeczypospolitej Polskiej jest prowadzona zgodnie z następującymi przepisami:

- 1) ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) rozporządzeniem (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiającym system identyfikacji i rejestracji bydła dotyczący etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz. Urz. WE L 204 z 11.08.2000, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 30, str. 248);
- 3) rozporządzeniem Komisji nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie polityków, paszportów i rejestrów gospodarstw;
- 4) rozporządzeniem Komisji nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiającym szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła.

Bydło w Rzeczypospolitej Polskiej podlega obowiązkowi oznakowania za pomocą pary kolczyków oraz podlega rejestracji w Centralnej Bazie Danych. Każdy kolczyk zawiera indywidualny numer identyfikacyjny zwierzęcia oraz zakodowane w kodzie kreskowym inne dodatkowe informacje. Posiadacz bydła ma obowiązek zakolczykować nowo narodzone cielę niezwłocznie

po urodzeniu i przestać zgłoszenie o urodzeniu do Centralnej Bazy Danych. Na wykonanie tych czynności posiadacz zwierzęcia ma 7 dni.

Wszystkie sztuki bydła są zaopatrzone w paszporty, które towarzyszą zwierzętom od urodzenia do śmierci. Wszystkie zdarzenia takie, jak przemieszczenie z gospodarstwa do gospodarstwa, rzeźni, zakładu przetwórczego, padnięcia są zgłaszane do Centralnej Bazy Danych.

Siedziby stada są zarejestrowane w Centralnej Bazie Danych i każda z nich posiada indywidualny numer. W każdym gospodarstwie posiadacz bydła prowadzi rejestr stada bydła. Wszystkie sztuki bydła znajdujące się w gospodarstwie są wpisane do tego rejestru. Rejestr zawiera informacje dotyczące daty urodzeń, zakupu, sprzedaży, padnięcia bydła, płci i rasy zwierząt.

Wszystkie wyżej wymienione środki są ustanowione zgodnie z przepisami Unii Europejskiej nie tylko w celu identyfikacji i rejestracji zwierząt, ale także ze względu na ochronę zdrowia zwierząt. Istniejący system w przypadku wystąpienia choroby zakaźnej może zostać użyty do śledzenia przemieszczeń zwierząt.

4.4.2. Akt prawny stanowiący podstawę obowiązku zgłaszania chorób zakaźnych zwierząt — ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.3. Akty prawne określające środki przewidziane w odniesieniu do przypadków z dodatnim wynikiem badań:

- 1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii;
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W przypadku otrzymania dodatniego wyniku badania w zależności od sytuacji są podejmowane następujące środki:

- 1) całkowicie niszczy się wszystkie części tuszy:
 - a) zakażonego zwierzęcia,
 - b) zwierząt sąsiadujących z zakażoną tuszą na linii ubojowej (jedna przed i dwie po);
- 2) prowadzi się dochodzenie epizootyczne, które ma:
 - a) określić liczbę wszystkich przeżuwaczy w gospodarstwie pochodzenia zakażonego zwierzęcia,
 - b) ustalić historię i miejsce pobytu potomstwa chorej krowy — w przypadku krów,
 - c) ustalić kohortę dla tego przypadku,
 - d) ustalić możliwą drogę przeniesienia choroby,

e) ustalić inne zwierzęta przebywające w innych gospodarstwach, które mogły mieć kontakt z tym samym źródłem zakażenia co zakażona krowa,

f) ustalić drogi przemieszczania potencjalnie zakażonej paszy lub innych czynników mogących być przyczyną zakażenia w tym lub innym gospodarstwie.

Wszystkie zwierzęta i produkty, które zostaną podczas dochodzenia epizootycznego uznane za potencjalnie zakażone, są niszczone.

4.4.4. Akt prawny stanowiący podstawę do różnicowania statusu stad — rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii.

4.4.5. Procedury kontrolne, w szczególności zasady przemieszczania zwierząt podejrzanych o zakażenie lub zakażonych oraz zasady prowadzenia nadzoru nad gospodarstwami objętymi restrykcjami — rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii.

4.4.6. Akt prawny stanowiący podstawę do prowadzenia badań kontrolnych — rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii.

4.4.7. Akt prawny stanowiący podstawę do uzyskania odszkodowania za zabite bydło — ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (art. 49).

5. Ogólny opis wydatków i korzyści

5.1. Szczegółowa analiza kosztów

W styczniu 2006 r. populacja bydła w Rzeczypospolitej Polskiej wynosiła około 6 376 261 sztuk.

Struktura populacji bydła w ostatnich kilku latach podlegała niewielkim zmianom, co pozwala przyjąć, że również w najbliższym czasie nie będą one następować. Analizując liczbę bydła zbadanego w ostatnich 3 latach, widać stopniowy, ale stały wzrost liczby badań. Kształtuje się on na poziomie 5,6 % w latach 2003 i 2004 oraz 7,2 % w latach 2004 i 2005. Ponadto biorąc pod uwagę wzrost popytu rynkowego na mięso wołowe po uzyskaniu przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej, należy się spodziewać, że liczba bydła przewidzianego do badania w kierunku BSE w roku 2007 będzie większa niż w 2005 r. i 2006 r.

Przewiduje się, iż w 2007 r. zostanie zbadanych w kierunku BSE 555 000 sztuk bydła. Zostanie zbadane bydło poddane ubojowi mające powyżej 30. miesiąca życia, w przypadku zaś uboju z konieczności oraz bydło padłego — bydło powyżej 24. miesiąca życia. Ponadto badania obejmą wszystkie zwierzęta podejrzane i kohortę niezależnie od wieku zwierząt. Aby osiągnąć zakładaną wielkość badań, jest konieczne zakupienie większej liczby testów, niż wskazuje liczba bydła przewidzianego do badań.

Przyczyną tego jest fakt, iż testy ELISA — wykorzystywane w badaniach jako tzw. szybkie testy — mają oznaczenia, które w rutynowym badaniu służą jako tzw. próby kontrolne i nie mogą być wykorzystane bezpośrednio do prowadzenia efektywnego oznaczenia na BSE. Szacuje się, że z tego powodu jest konieczne zakupienie testów w liczbie większej o 12—13 % od zakładanej liczby badań. W tym celu należy zakupić 624 000 testów.

Ogólne oszacowanie kosztów programu monitoringu BSE na rok 2007 przewiduje wydatki na poziomie 27 704 850 zł. Koszt obejmuje dodatkowe wydatki, które przedstawia tabela 5.2. W okresie przygotowania kalkulacji koszt jednego testu wynosił około 40 zł.

Zwierzęta	Szacowana liczba testów
określone w załączniku III, rozdział A, część I, punkty 2.1, 3 i 4.1 rozporządzenia nr 999/2001	47008
określone w załączniku III, rozdział A, część I, punkty 2.2, 4.2 i 4.3 rozporządzenia nr 999/2001	507314
inne (kohorta zakażonych oraz podejrzanych)	678
Ogółem	555 000

5.2. Szczegółowa analiza kosztów

Koszty	Opis	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy (w złotych)	Koszt całkowity (w złotych) ^(*)	Finansowanie wspólnotowe
1. Badanie w kierunku BSE					
1.1. Zakup testów	Testy ELISA	624 000	40	24 960 000	+
2. Koszty dodatkowe					
2.1. Badania odwoławcze lub referencyjne	badanie histopatologiczne	150	127	19 050	+
	badanie immunocytochemiczne lub immunobloting	150	422	63 300	+
2.2. Wypłata odszkodowań za zwierzęta zabite zgodnie z wymaganiami załącznika VII, punkt 2(b) rozporządzenia nr 999/2001	Liczba sztuk	678	3 733	2 530 974	+
2.3. Koszt całkowitego unieszkodliwienia podejrzanego lub zakażonego bydła oraz kohorty	Liczba sztuk	678	527	357 306	+
Ogółem				27 930 630	+

(*) Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2007.

6. Podsumowanie kosztów

Rok: 2007

Stan na dzień: 31 kwietnia 2006 r.

Choroba: gąbczasta encefalopatia bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Obszar	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt objętych badaniem w ramach programu	Liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie	Liczba zwierząt z dodatnimi wynikami badań	Uboje		Wskaźniki	
						liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych, u których stwierdzono dodatni wynik badania	ogólna liczba zwierząt poddanych ubojowi	% zbadanych zwierząt objętych programem	% zwierząt zakażonych
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3)\times100$	$10=(6/4)\times100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6 376 261	555 000	555 000	555 000	50	50	507 314	100	0,009

Załącznik nr 6

PROGRAM ZWALCZANIA I KONTROLI ZAKAŻEŃ WIRUSAMI WYSOCE ZJADLIWEJ GRYPY PTAKÓW
D. POMORU DROBIU U DROBIU I PTAKÓW DZIKICH
(HIGHLY PATHOGENIC AVIAN INFLUENZA — HPAI)

1. Identyfikacja programu

Państwo Członkowskie: **Rzeczpospolita Polska**
Choroba: **Wysoce zjadliwa grypa
ptaków d. pomór drobiu
2007**
Rok wdrożenia:
Data wysłania
do Komisji Europejskiej: **31 maja 2006 r.**

2. Ogólne kryteria

1) Program monitorowania został opracowany na podstawie § 12 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt oraz projektu decyzji Komisji, oznaczonej numerem: SANCO/10268/2006/Rev5, w sprawie prowadzenia badań kontrolnych na obecność grypy ptaków u drobiu i ptaków dzikich w Państwach Członkowskich. Stanowi on kontynuację poprzednich badań kontrolnych ustanowionych w decyzjach 2004/111/WE, 2004/630/WE, 2005/464/WE i 2006/101/WE.

2) Celem badań monitoringowych jest:

- a) określenie częstotliwości występowania zakażeń wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków (AI) podtypu H5 i H7 u różnych gatunków drobiu,
- b) kontynuowanie nadzoru nad występowaniem wirusów wysoce zjadliwej grypy ptaków u ptaków dzikich (system wczesnego ostrzegania), które mogłyby przenieść się z ptaków dzikich do stad drobiu,
- c) wzbogacenie wiedzy na temat zagrożenia, ze strony ptaków dzikich, wysoce zjadliwą gripą ptaków dla zdrowia innych zwierząt.

3) Pobieranie próbek obejmuje okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2007 r.

4) Badaniami będą objęte wszystkie gatunki drobiu, niezależnie od kierunku produkcji (z wyjątkiem kurcząt rzeźnych) utrzymywane w warunkach fermowych (gospodarstwa), oraz ptaki dzikie.

5) Badanie próbek będzie przeprowadzane w krajowym laboratorium referencyjnym do spraw diagnostyki wysoce zjadliwej grypy ptaków w Zakładzie Chorób Drobiu Państwowego Instytutu Weterynaryjnego — Państwowego Instytutu Badawczego (PIW — PIB) w Puławach. Próbkę pobraną od drobiu będą badane serologicznie testem hamowania hemaglutynacji z antygenami H5N2 i H7N7 (pierwsze badanie) oraz H5N7 i H7N1 (badania potwierdzające). Próbkę pobraną od ptaków dzikich będą badane wirusologicznie na zarodkach kurzych SPF i metodą RT-PCR/H5.

6) Próbkę do badań pobiera i przesyła Inspekcja Weterynaryjna, natomiast badania są wykonywane przez PIW — PIB w Puławach.

7) Terytorialnie właściwe wojewódzkie inspektoraty weterynarii opracują i prześlą do Zakładu Chorób Drobiu PIW — PIB w Puławach harmonogram pobierania próbek.

8) Wszystkie izolaty wirusa wysoce zjadliwej grypy ptaków oraz dodatnie surowice od ptaków wodnych będą wysłane do laboratorium referencyjnego Unii Europejskiej.

9) Dodatkowo H5 i H7 próbki uzyskane podczas badań kontrolnych drobiu i ptaków dzikich będą zgłaszane Komisji Europejskiej co 2 miesiące.

10) Termin składania ostatecznych wyników badań do Komisji Europejskiej upływa dnia 31 maja 2008 r.

3. Zasady pobierania próbek od drobiu

1) Pobieranie próbek do badań serologicznych odbędzie się w czterech wyznaczonych województwach: lubuskim, dolnośląskim, kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim, które zostały wytypowane do prowadzenia monitoringu na podstawie analizy ryzyka. Próbkę od drobiu fermowego będą pobierane w okresie od stycznia do grudnia 2007 r.

2) Przy wyborze ferm do badań uwzględnia się chów drobiu na wybiegach, korzystanie z wód powierzchniowych, chów różnych gatunków drobiu i stad w różnym wieku.

3) W odniesieniu do indyków, gęsi, kaczek i strusi badaniami będą objęte przede wszystkim fermy reprodukcyjne, a następnie fermy drobiu rzeźnego — uzupełniając do wyznaczonej liczby ferm danego gatunku drobiu.

4) W przypadku kur próbki krwi będą pobierane tylko z ferm kur reprodukcyjnych oraz kur niosek jaj konsumpcyjnych (nioski towarowe). Kurczęta rzeźne nie będą objęte badaniami.

5) Pobieranie próbek od drobiu reprodukcyjnego oraz kur niosek towarowych będzie odbywać się w okresie nieśności, najlepiej ze stad w końcowym okresie użytkowania.

6) Pobieranie próbek od drobiu rzeźnego (indyki, gęsi, kaczki, strusie) będzie odbywać się na fermie w końcowym okresie tuczu (w ostatnim tygodniu przed ubojem) lub w rzeźni.

7) Do badań serologicznych będą pobierane próbki krwi z każdej fermy wyznaczonej do badań w liczbie:

- a) po 10 próbek krwi od kur, indyków i ptaków łownych,
- b) po 40 próbek krwi od gęsi i kaczek,
- c) po 5 próbek krwi od strusi.

- 8) Próbkę krwi po ok. 2 ml pojemności będą pobierane do probówek co najmniej o 2-krotnie większej pojemności (nie używać probówek typu eppendorf) i po szczelnym zamknięciu przesłane schłodzone do temperatury ok. 4 °C przed upływem 48 godzin od pobrania do Zakładu Chorób Drobiu PIW — PIB w Puławach. Jeżeli czas od pobrania próbek do ich przesłania może być dłuższy, wydzieloną surowicę (bez krwinek) zamroza się w temperaturze ok. –20 °C i zamrożoną przesyła się przed upływem 2 tygodni od dnia pobrania.
- 9) Pismo przewodnie przesyłane wraz z próbkami zawiera informacje o gatunku drobiu, typie użytkowym (reprodukcyjny, nieśny towarowy, rzeźny), wieku, miejscu pochodzenia i dacie pobrania próbki oraz szczepieniach przeciwko rzekomemu pomorowi drobiu.
- 10) Łączna liczba próbek krwi do badań serologicznych w ramach programu wyniesie 12 180 z 686 ferm drobiu.
- 11) W fermach drobiu, gdzie stwierdzono dodatnie wyniki serologiczne, będą przeprowadzone badania retrospektywne (ocena stanu epizootycznego, w tym analiza zdrowotności, produkcyjności i śmiertelności stada seropozytywnego i innych stad znajdujących się na terenie fermy). W przypadku gdy stado seropozytywne będzie znajdować się na fermie, zostaną pobrane ponownie próbki do badania serologicznego oraz dodatkowo do badania wirusologicznego.
- 12) Wykaz ferm (gospodarstw) poszczególnych gatunków i kierunków użytkowania objętych badaniem w wyznaczonych województwach jest zawarty w tabelach 1—6.

Tabela 1. Fermy kur niosek reprodukcyjnych

Województwo	Liczba ferm w województwie	Liczba ferm objętych badaniem	Liczba próbek do przebadania (10 próbek z fermy)
dolnośląskie	28	28	280
kujawsko-pomorskie	28	28	280
lubuskie	8	8	80
zachodniopomorskie	70	42	420
Razem	134	106	1060

Tabela 2. Fermy kur niosek towarowych

Województwo	Liczba ferm w województwie	Liczba ferm objętych badaniem	Liczba próbek do przebadania (10 próbek z fermy)
dolnośląskie	105	53	530
kujawsko-pomorskie	46	35	350
lubuskie	44	35	350
zachodniopomorskie	38	35	350
Razem	233	158	1580

Tabela 3. Fermy indyków

Województwo	Liczba ferm w województwie	Liczba ferm objętych badaniem	Liczba próbek do przebadania (10 próbek z fermy)
dolnośląskie	37	37	370
kujawsko-pomorskie	34	34	340
lubuskie	112	80	800
zachodniopomorskie	21	21	210
Razem	204	172	1720

Tabela 4. Fermy gęsi i kaczek

Województwo	Liczba ferm w województwie	Liczba ferm objętych badaniem	Liczba próbek do przebadania (40 próbek z fermy)
dolnośląskie	42	42	1680
kujawsko-pomorskie	89	59	2360
lubuskie	86	59	2360
zachodniopomorskie	25	25	1000
Razem	242	185	7400

Tabela 5. Fermy strusi

Województwo	Liczba ferm w województwie	Liczba ferm objętych badaniem	Liczba próbek do przebadania (5 próbek z fermy)
dolnośląskie	12	12	60
kujawsko-pomorskie	13	13	65
lubuskie	13	13	65
zachodniopomorskie	8	8	40
Razem	46	46	230

Tabela 6. Fermy ptaków łownych

Województwo	Liczba ferm w województwie	Liczba ferm objętych badaniem	Liczba próbek do przebadania (10 próbek z fermy)
dolnośląskie	1	1	10
kujawsko-pomorskie	6	6	60
lubuskie	12	12	120
zachodniopomorskie	0	0	0
Razem	19	19	190

Oszacowanie kosztów badań drobiu^(*):**1) Koszty badań**

Test HI do wykrywania przeciwciał dla wirusów H5 i H7: 12 euro/próbkę x 12 180 próbek = 146 160 euro (565 127,6 zł)

+10 % ponowne badanie = 14 616 euro (56 512,7 zł)

Ogółem: 160 776 euro (621 640,4 zł)

2) Pobieranie i wysyłanie próbek do laboratorium

1 euro/próbkę x 12 180 próbek = 12 180 euro (47 093,9 zł)

Ogółem: 172 956 euro (668 734,3 zł)

^(*) Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2007.

Koszt programu obliczono według kursu średniego euro z dnia 27 kwietnia 2006 r., który wynosił 3,8665 zł.

Wszystkie wartości są podane bez VAT.

4. Zasady pobierania próbek od ptaków dzikich

Wymagania ogólne:

- 1) Pobieranie próbek do badań jest organizowane i nadzorowane przez Inspekcję Weterynaryjną we współpracy z podmiotami zajmującymi się ochroną lub obserwacją ptaków i stacjami obrączkowania oraz myśliwymi.
- 2) Badania obejmują monitoring czynny (próbki pobierane od żywych lub upolowanych ptaków niewykazujących objawów klinicznych chorób) i monitoring bierny (próbki pobrane od ptaków padłych).
- 3) Probki pobrane od ptaków dzikich są badane wirusologicznie na zarodkach kurzych SPF (wszystkie wirusy grypy typu A) i metodą RT-PCR (wirusy podtypu H5).
- 4) Z uwagi na zalecenia zawarte w decyzji Komisji Europejskiej, o których mowa w ust. 2, konieczne jest, aby badanie próbek metodą RT-PCR było wykonane przed upływem 2 tygodni od pobrania i dlatego jest wskazane jak najszybsze dostarczanie próbek do laboratorium Zakładu Chorób Drobiu PIW — PIB w Puławach. W przypadku dodatnich wyników przeprowadzona będzie możliwie jak najszybciej analiza molekularna w celu określenia patotypu (HPAI lub LPAI).

Monitoring czynny:

- 1) W okresie od lutego do maja (wiosenna migracja ptaków dzikich z południa na północ) będą pobierane próbki co najmniej od 400 ptaków dzikich z terenu 8 województw: kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, łódzkiego, dolnośląskiego, podlaskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego. Liczbę próbek do pobrania w wyznaczonych województwach przedstawia tabela 1.
- 2) W okresie od września do grudnia (jesienna migracja ptaków dzikich z północy na południe) będą pobierane próbki co najmniej od 800 ptaków dzikich z terenu 11 województw: dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, lubuskiego, łódzkiego, mazowieckiego, podkarpackiego, podlaskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego. Liczbę pró-

bek do pobrania w wyznaczonych województwach przedstawia tabela 2.

- 3) Probki od ptaków dzikich będą pobierane głównie od gatunków ptaków stanowiących największe ryzyko zakażenia, na trasach ich przelotów, w miejscach postojów lub ostoju, mieszania się ptaków migrujących różnych gatunków, przebywających w pobliżu ferm (gospodarstw) drobiu (możliwy kontakt z drobiem).
- 4) Do badań wirusologicznych należy pobierać indywidualnie, za pomocą wymazówki, świeży kał lub wymazy kałowe z kloaki (na waciku wyraźnie widoczny kał) od różnych gatunków ptaków dzikich, w tym głównie od wędrujących ptaków wodnych z rzędu błaszkodziobych (zwłaszcza łabędzie nieme, kaczki krzyżówki i gęsi) oraz siewkowych (zwłaszcza mewy, bataliony, czajki). Wykaz gatunków ptaków dzikich stanowiących wysokie ryzyko zakażenia wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków przedstawia tabela 3.
- 5) Probki wymazów z kloaki lub świeżego kału pobiera się indywidualnie co najmniej od 5 ptaków tego samego gatunku w tym samym miejscu i czasie, a następnie natychmiast umieszcza w próbkówkach z podłożem transportowym dla wirusów (można użyć wymazówki z podłożem transportowym dla wirusów lub podłoża przygotowanego zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii GLWet z VI. 420/lab —1/2003 z dnia 5 czerwca 2003 r. dotyczącą przeprowadzania badań laboratoryjnych w kierunku wysoce zjadliwej grypy ptaków d. pomoru drobiu). W jednej próbkówce z podłożem transportowym umieszcza się tylko 1 wymazówkę (nie łączyć).
- 6) Pobrane próbki niezwłocznie umieszcza się w temperaturze ok. 4 °C i w takiej temperaturze transportuje do Zakładu Chorób Drobiu PIW — PIB w Puławach. Jeżeli nie jest możliwe dostarczenie próbek przed upływem 48 godz. od ich pobrania, to zamraża się je w temperaturze ok. –70 °C i dostarcza zamrożone, używając suchego lodu.
- 7) Łączenie w próbki zbiorcze do 5 próbek od ptaków tego samego gatunku, pobranych w tym samym miejscu i czasie, odbywa się w laboratorium PIW — PIB w Puławach.

Tabela 1. Liczba próbek od ptaków dzikich w wyznaczonych województwach w okresie luty — maj (wiosenna migracja ptaków)

Województwo	Liczba próbek
dolnośląskie	50
kujawsko-pomorskie	50
lubuskie	50
łódzkie	50
podlaskie	50
pomorskie	50
warmińsko-mazurskie	50
zachodniopomorskie	50
Ogółem	400

Tabela 2. Liczba próbek od ptaków dzikich w wyznaczonych województwach w okresie wrzesień — grudzień (jesienna migracja ptaków)

Województwo	Liczba próbek
dolnośląskie	75
kujawsko-pomorskie	50
lubelskie	50
lubuskie	100
łódzkie	50
mazowieckie	50
podkarpackie	50
podlaskie	50
pomorskie	75
warmińsko-mazurskie	75
wielkopolskie	100
zachodniopomorskie	75
Ogółem	800

Monitoring bierny:

- 1) W ramach monitoringu biernego planuje się przebadanie około 300 próbek pobranych od ptaków padłych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- 2) Wskazaniem do monitoringu biernego jest stwierdzenie przypadków wyraźnie zwiększonej śmiertelności lub objawów klinicznych choroby u ptaków, zwłaszcza:
 - a) wśród gatunków wymienionych w tabeli 3, a także innych ptaków mających z nimi kontakt,
 - b) w miejscach ostoi lub zatrzymywania się ptaków w okresie wędrówki wiosennej i jesiennej,
 - c) w miejscach mieszania się dużej liczby ptaków migrujących różnych gatunków, głównie gatunków wymienionych w tabeli 3,
 - d) w sąsiedztwie ferm (gospodarstw) drobiu domowego,
 - e) w pobliżu tras przelotów ptaków migrujących.
- 3) Z jednego miejsca pobiera się próbki od minimum 5 ptaków tego samego gatunku padłych w tym samym czasie.
- 4) Od świeżo padłych ptaków pobiera się (na miejscu lub w najbliższym ZHW) próbki tkanek (mózg, serce, płuca, nerki, jelita). Próbki narządów mięsnych pobrane od tego samego ptaka można transportować w jednym opakowaniu, natomiast jelita pakuje się osobno, używając szczelnie zamykanych opakowań.
- 5) Warunki dostarczenia próbek do laboratorium są takie same, jak podano w ust. 4 w części dotyczącej monitoringu czynnego w pkt 6.

6) Przy pobieraniu próbek zachowuje się dużą ostrożność, minimalizując tworzenie aerozolu i pyłu, oraz stosuje się standardowe środki ochronne, takie jak: rękawice, okulary, maskę osłaniającą usta i nos, czepek, fartuch, a po

próbobraniu dokładnie myje się ręce w wodzie z mydłem lub innym detergentem. Umyte ręce po wysuszeniu można dodatkowo zdezynfekować, używając 70 % roztworu alkoholu lub innego środka do dezynfekcji rąk.

Tabela 3. Wykaz gatunków ptaków stanowiących zwiększone ryzyko w związku z wysoce zjadliwą gripą ptaków d. pomorem drobiu

A. Wykaz gatunków ptaków dzikich stanowiących wysokie ryzyko zakażenia wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków d. pomoru drobiu

Nazwa polska	Nazwa łacińska
łabędź czarnodzioby (łabędź mały)	<i>Cygnus columbianus</i>
łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>
gęsi	
gęś krótkodzioba	<i>Anser brachyrhynchus</i>
gęś zbożowa	<i>Anser fabalis</i>
gęś białoczelna	<i>Anser albifrons</i>
gęś mała	<i>Anser erythropus</i>
gęś gęgawa	<i>Anser anser</i>
bernikla białolica	<i>Branta leucopsis</i>
bernikla obrożna	<i>Branta bernicla</i>
bernikla rdzawoszyja	<i>Branta ruficollis</i>
bernikla kanadyjska	<i>Branta canadensis</i>
kaczki	
świstun	<i>Anas penelope</i>
cyraneczka	<i>Anas crecca</i>
krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>
rożeniec	<i>Anas acuta</i>
cyranka	<i>Anas querquedula</i>
płaskonos	<i>Anas clypeata</i>
kaczka jarzębata (marmurka)	<i>Marmaronetta angustirostris</i>
hełmiatka	<i>Netta rufina</i>
głowienka	<i>Aythya ferina</i>
czernica	<i>Aythya fuligula</i>
brzegowe	
czajka	<i>Vanellus vanellus</i>
siewka złota	<i>Pluvialis apricaria</i>
rycyk	<i>Limosa limosa</i>
batalion	<i>Philomachus pugnax</i>
mewy	
mewa śmieszka	<i>Larus ridibundus</i>
mewa pospolita	<i>Larus canus</i>

B. Wykaz ptaków dzikich najczęściej występujących w pobliżu ferm (gospodarstw) utrzymujących drób domowy

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Rodzaj zagrożenia
1	2	3
1. Gatunki ptaków występujące w Europie		
gęś domowa	<i>Anser anser domestica</i>	wysokie
kaczka krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	wysokie
kaczka piżmowa	<i>Cairina moschata</i>	wysokie
gołąb skalny	<i>Columba livia</i>	wysokie
wróbel domowy	<i>Passer domesticus</i>	wysokie
2. Gatunki ptaków występujące w pobliżu drobiu w północnej Europie		
siewka złota	<i>Pluvialis apricaria</i>	niskie
czajka	<i>Vanellus vanellus</i>	średnie
mewa śmieszka	<i>Larus ridibundus</i>	wysokie
mewa pospolita	<i>Larus canus</i>	wysokie
mewa srebrzysta	<i>Larus argentatus</i>	niskie
gołąb grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	wysokie
gołąb sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	wysokie
bażant	<i>Phasianus colchicus</i>	wysokie
skowronki	<i>Alauda & Galerida</i> spp.	niskie
kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	średnie
drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	średnie
sroka	<i>Pica pica</i>	wysokie
kawka	<i>Corvus monedula</i>	wysokie
gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	średnie
czarnowron (wrona czarna)	<i>Corvus corone</i>	średnie
kruk	<i>Corvus corax</i>	niskie
szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	wysokie
wróbel domowy	<i>Passer domesticus</i>	wysokie
mazurek	<i>Passer montanus</i>	wysokie
trzandlowate	<i>Miliaria, Emberiza</i> spp.	średnie

1	2	3
3. Gatunki wodne		
czaple	<i>Egretta</i> spp.	niskie
czaple	<i>Ardea</i> spp.	średnie
kormoran czarny	<i>Phalacrocorax carbo</i>	średnie
bociany	<i>Ciconia</i> spp.	niskie
łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	średnie
gęś gęgawa	<i>Anser anser</i>	średnie
bernikla kanadyjska	<i>Branta canadensis</i>	niskie
kaczki	<i>Anas & Aythya</i> spp.	niskie
krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	wysokie
łyska	<i>Fulica atra</i>	średnie
kokoszka (kurka wodna)	<i>Gallinula chloropus</i>	średnie

Oszacowanie kosztów badań ptaków dzikich^(*)

1) Izolacja wirusologiczna: 80 euro/próbkę x 350 próbek zbiorczych = 28 000 euro (108 262 zł)

+ 10 % ponowne badanie = 2 800 euro (10 826,2 zł)

RT-PCR/H5: 40 euro/próbkę x 350 próbek zbiorczych = 14 000 euro (54 131 zł)

+ 10 % ponowne badanie = 1 400 euro (5 413,1 zł)

Ogółem: 46 200 euro (178 632,3 zł)

2) Pobieranie próbek

2 euro/próbkę x 1500 = 3 000 euro (11 599,5 zł)

Ogółem: 49 200 euro (190 231,8 zł)

Ogółem (monitoring u drobiu i ptaków dzikich): 222 156 euro (858 966,1 zł)

^(*) Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przeznaczonych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2007.

Koszt programu obliczono według kursu średniego euro z dnia 27 kwietnia 2006 r., który wynosił 3,8665 zł.

Wszystkie wartości są podane bez VAT.